a ſophiſticacō e ſatiat Tertiū
eſt ꝙ certis tpibus ab eccl'ia cō
ſtitutis hoc ei̅ feſtiuitatib; la
bores ſuos itermittat·ut diuī
nis plenꝰ vacare poſſit Qrtū
ut opus ſuū legaliter a ſcd̄m
iuſticiā ciuilē vēdat ſine frau
de iuxta eiꝰ valorē p̄ſatis oib;
ex pte materie opis ⁊ laboris
⁊ ſtatus cōtinuādi laborātis·
Quintum ē ꝙ non ſint artifi
ces curioſitatū a vanaꝝ noui
tatū inuētores in veſtib; edifi
cijs ut magis lucrētur·vide de
hoc primo mandato de curio
ſitate ⁊ de ſuperbia ·:· ·:·

Sequitur quartū p̄ceptū

Preceptum quātum
capitulū primū Dili
ges primū tuū ſic te
a ipſū. Nōndū ꝙ ſi
cut ſub p̄cepto dilectionis dei
cōprehēdūtur tria p̄cepta pri
me tabule de quib; hactenus
dictū ē·ſic ſub p̄cepto de dili
gēdo p̄ximū cōprehēdūtur ſep
tē p̄cepta ſecūde tabule ꝓpter
quod xp̄s ait math.xxij Dili
ges dn̄m deū tuū ex toto corde
tuo ⁊ ex tō aīa tua a ex oī mē
te tua hoc ē p̄mū ⁊ maximum
mādatum. Secūdū ſimile eſt
huic·diliges proximū tuū ſic
teip̄m In hijs duob; manda
tis vniūſa lex p̄det a ꝓphe Jo

circo antequā deſcēdamꝰ ad ſep
tē p̄cepta reſidua neceſſe ē di
cere de p̄cepto dilectionis p̄xi
mi·Et ponētur quatuor Prio
quō tenem̄ diligere nos ipōſ
Secūdo quō tenemur dilige
re proximos ſub p̄cepto Ter
cō de ordine diligēdi· Quarto
quō pficere debemꝰ in diligē
do proximū prout eſt conſili
um. Quo ad·i·tria ponētur b
Prio qd ſit diligere ſe · Secū
do q̄ requirūtur ad bene dili
gere ſe. Tercō cur nō ē ſpāle
mādatū de diligēdo ſe vel ſal
tē non tā exacte poſitum ſicut
alia mādata Quītum ad·i·no
tādū ſcd̄; tho·li·de perfectione
ſpūalis vite·c·xiij·ꝙ diligere
ſe eſt ſibi bonū velle. Sed c
que vel quot ſūt tibi bona·Re·
ꝙ quinq;·Primo maximum
bonū eſt felicitas tua ſc; deus
immediate i p̄ria tibi vniēdꝰ
Secundo virtutes a vitatio
vicōrum q2 ſine hijs nullꝰ bā
ficabitur Tercō ſcīe aliq̄les q2
ſine hijs neſciret quomō vir
tutes eſſent acq̄rēde a vitāda
vitia· Quarto bona corpois ut
fortitudo·ſēſuū viuacitas.pul
chritudo.ſanitas ⁊c. Quinto
bona exterioa ut fama a poſſeſ
ſiones ac pecunie. Prima tria
deſeruiūt p̄ncipalit̄ aīe duo re
ſidua corpori· Prima tria inte
rioi hoi·alia duo exterioi hoi

Sz q̄reres q̄ de qñ qȝ bonis dili
gēdo·dz q̄s ſe diligē ſc·phs·ix·
Ethi·vbi q̄rit q̄s ē philātus id
ē amator ſui·ſc·Nō qui diligit
ptē pñcipalē ſui id ē aīam ⁊ ei⁹
bō pñcipalit̄ talis dz philātus
a virtuoſus·Qui vero diligit
pñcipalit̄ ꝑtem ſui min⁹ pñci
palē·vicȝ corpus a eius bona·
non eſt philantus·qꝛ a maiori
ſit denominacō huic cōcordat
dictū pſal·Qui diligit iniq̄ta
tem odit animā ſuā·Et xp̄s ait
q̄ odit aīaȝ ſuaȝ id eſt aīaleȝ a
ſēſualē vitā hoc ē corꝑis delitias
in vitā et̄nā cuſtodit eaȝ Ex q̄
ptȝ·qꝛ pcc̄ores ſe non diligunt
d ſȝ oderūt·Quātū ad ſcd̄m ex
quo q̄s ſe diligendo pōt ſe ma
le diligē ut pñcipalit̄ corꝑalia
diligendo Et etiā bene ſe diligē
Ideo neccē eſt ſcire q̄lis dēat eſſe
dilectio ſui ut ſit bona ſcd̄m quā
etiā neccē erit proximū diligē ve
lut ſcd̄m q̄d dā exemplar hoc tra
didit tho·vbi ꝑus dicēs qꝛ ad
ſui licitā dilcōem q̄tuor req̄rū
tur·Primo ut dilectio ſui ſit ve
rax·ſecūdo rc̄a·terciō ſc̄a·a q̄rto
efficax Primo vere ſe amat q̄ ſi
bi bonū aliq̄d de qñ qȝ ꝑnoīatis
vult·⁊ nō vult ſibi qñ qȝ oppo
ſita ꝑfatis qñ qȝ bōis Dilcō eī
i duo tēdit·i eū cui aliq̄s bonū
vult ut in te ſi te diligis·⁊ in bo
nū q̄d optas tibi ſed illud abu
ſiue diligere dicimur·Diligen

do ei piſcē nō ei ſȝ tibi vis bonū
qꝛ piſcis deſtruetur quē come
dis·ſȝ tu fortificaberis·Hic de
pullis·ſic de vino a de alijs ſimi
libȝ q̄ i vſū nr̄z trāſeūt·ſȝ illa cō
dicō diligēdi ſe non ſufficit ad
bonā dilcōeȝ·Secūdo ergo ne
ceſſe ē ut dilcō tui ſit rc̄a ⁊ iuſta
ſeu ordiata·quod ſit qñ maius
bonū de qñ qȝ ꝑnoiatis ꝑponis
minori bono Manifeſtū aūt eſt
qꝛ bō aīe ſūt optia·puta btitu
do ⁊ virtutes Sȝ ſcīa ⁊ corꝑis
bō ſūt media·Exteiora vō ſūt
infima bona Ideo ſunt optia bo
na beatitudo a virtutes qꝛ te in
uito nec demones nec hōies te
talib⁹ ꝑuaē q̄unt·ſȝ ſolū tua vo
lūtas nō aūt ſic de bōis corꝑis
a exterioribȝ·Ex q̄b⁹ ptȝ qꝛ nō
rcē ſȝ curue ſe diligit·q̄ ꝑiculis
⁊ laborib⁹ inordīnate corp⁹ ſu
um irrationabilit̄ deſtruit pro
bonis exterioib⁹ Hic ſatiūt eb
oſi·haſtiluſores·auari·a hijs
ſimiles Rō qꝛ exterioā ꝑferunt
bonis corporis·Quo cōtra Job·
·ij·dicitur·pellē pro pelle·a om
nia ſcȝ temporalia exteriora da
bit homo pro anima ſua id eſt
pro aīmali ſeu corꝑali vita vel
ſanitate Similit̄ ptȝ qꝛ nō ſe di
ligūt rcē:qui bonum racōnalis
aīme cōtemnunt inhiantes vel
inherentes bonis corporis.ut ſa
tiūt ſpaciatū eūtes die feſtiuo·
et ſic ſermonem negligendo·

Studentes potibꝰ ⁊ alijs deli
cijs vacātes neglecto ſtudio·
Clerici ⁊ religioſi diuinijs exor
bitātes neglectis officijs debi
tis. hij eni ſūt de quibꝫ vbi ſup̄
dr̄ Qui diligit iniq̄tatem odit
aiam ſuam· ſed qꝛ iſtū ſecundū
modū diligēdi ſe videtur etiā
quidā pħoꝝ gentiliū habuiſ
ſe ut ex. ix· ethicoꝝ ptꝫ· ⁊ ex· x·
⁊ ex· i· ideo tercō neceſſe ē ut di
lectio ſui ſit ſācta. dr̄ aūt aliq̄d
ſāctum ex̄o qꝛ ordinatur ad
deū. vnde altare ſāctū dr̄ quaſi
deo dicatum. ⁊ alia huiuſmoi
que diuino miſterio mācipan
tur· Qui igitur diligit ſe ꝑpter
deū ⁊ ſpālīter ex caitate infuſa
ſancte diligit ſe ⁊ eius dilectō
deo dicata eſt Rōnabile ei ē ut
dilectōem ſui quilibꝫ ordinet
in deū· qꝛ princeps ſumus ē oi
um· fons btītudinis· collator
gr̄e ⁊ ſciētie· rerū eciā corpis ⁊
aie· vnde aplus dicit phil. i. mi
hi viuere xp̄s eſt ⁊ mori lucrū
Et· i· cor· x· Siue manducatis
ſiue bibitis ſiue aliud quid fa
ciatis· omnia ī gloriā dei facite
Et qꝛ non ſufficerꝫ ad cōſequē
dam btītudinē qꝛ quis eciā ſe
ſancte diligerꝫ niſi eciā bonum
velle ad opus prodirꝫ ſcd̄m il
lud xp̄i Nō oīs qui dicit mihi
dn̄e dn̄e intrabit in regnū celo
rū· ſed qui facit volūtatē pris
mei qui in celis eſt. ipē intrābit
in rgnū celoꝝ math· vij· Ideir
co quarto necē ē ut dilectio ſui
ſit efficax ⁊ operoſa ac in exte
riora opera progrediēs ꝑ loco
⁊ tēpore ꝑ deſideriū bonoꝝ in
ore· in manu· in pedibꝫ· in expē
ſione pecuniaꝝ ad elemoſinā
ut ſic btītudo· virtutes· ſciētia
⁊ alia ad beatitudinē valēcia
acquirātur· ¶ Qūtum ad· iij· e
principale Cur deus non tam
exacte p̄cepit dilectiōeꝫ ſui vel
non tam clare ſic dilectionem
dei ⁊ proximi· ſꝫ· qꝛ p̄ceptum ē
diligere ſe debite· ⁊ ibi diligeſ
proximū ſic teip̄m exp̄ſſe ſatis
ponitur Triplex aūt racō eſt q̄
re non tā exp̄ſſe p̄cipitur Pria
qꝛ ad ſe diligendū inordinate
hō alias ſatis inclinatus ē· Se
cūda qꝛ natura inclinat ad di
ligendum ſe eciā ſcd̄m aiaꝫ ut
ptꝫ ex pħorum dictis· Tercia
ſcd̄m augꝰ· qꝛ in dilectōne dei
dilectio ſui includitur· quilibꝫ
enī debꝫ diligere ſe ſācte id eſt
ꝑpter deū· ergo plus deū·

¶ Capitulū· ij·

De proximi igr̄ dilectiōe
tria vidēda ſūt Primo
q̄uo bn̄ fieri debꝫ· Se
cūdo cur fieri debꝫ Tercō quali
ter ꝑ alias dilectōes inſtitatur
¶ Pro primi intellectu nōndū a
qꝛ dilectō proximi valde neceſ
ſaia eſt hoi· qꝛ hō ſm pħm eſt
animal politicū id ē ſociale ptꝫ

illos p multiplicē scripturā Naz
tātā dilcōe; xps voluit nos hr̄e
ad pxios ut diceret petro q̄renti
quoties deret dimittē pxiō in se
peccanti. Re. q vsq; septuagies
sepcies id ē q̄drigētis nonagi
ta vicib9 fm Jero. Jtē ioh. xiij.
ait mandatū nouū do vobis ut
diligatis inuicē sicut dilexi vos
nouū quo ad pfectissimū x̄ mod
diligēdi nouū ē. q nos nouos
facit de vetustis ut expōit tho. in
postillis vel nouū q semp ligat
ac si de nouo ligaret. vñ rō. xiij.
nemī q̄cq debeatis n̄ ut inuicē di
ligatis. Jdeo ut Jero. ait. Cū io
hānes moreretur9 et discipulor
manus ad ecclīam ducētur a cre
bro diceret Filioli diligite inui
cē. Et q̄dam q̄reret Cur hoc to
ties replicaret Re. mādatū dñi ē
a in eo oē mādatū impleri pōt
hinc ad rō. xiij. Qui diligit pxi
mū suū legem impleuit. Et sbdit
nō adulterabis. nō occides. non
furaberis. nō falsū testimoniū di
ces. nō concupisces rē pxi tui. Et
si quid aliud ē mādatū in hoc
verbo instauratur idest otietur
a ipletur Diliges pxim tuū sic
teipm Jn isto ēē otinetur p̄cep
tū dilcōis di q pxi9 nō pōt ce
dinate diligi n̄ ppt deū alias di
lcō non esset scā. Jz ppt qd vnū
qd q; a illos mag. hanc etiā ob
cā; ut dic. aug9. de ciui. dei. sepe
vnū p reliquo pōitur. hoc etiā vi
detur innuere xps Joh. xv. dicēs
Hoc ē p̄ceptū meū ut diligatis
inuicē sic dilexi vos. dic meū q
in dilcōe proximi de9 diligitur
¶ Secūdo nōndū q̄s sit pxi9 b
vel frat nr Naillā qōem mouit
legisptus xpō post hoc p̄ceptū
luc. x. Pro cui9 solucōe xps mo
uit pabola; de eo q̄ incidit in la
trones post quā q̄siuit. Quis ti
bi videtur pxi9 Re. legisptus il
le qui fecit ei miā; Re. ei xps vade
a fac similit Ex hoc aug9. li. p.
de doctrina xpiana sumit solucō
nē q̄stōnis. Et allegat magis.
in. iiij. di. xxviij. qui volunt Nos
proximus cōsendus est queli
bet racōnalis creatura cui a no
bis exhibēdum est offitiū miseri
cordie a q̄ nobis exhibēdum
est Non enī ppinq̄tas gn̄is fac
proximū sz op9 misericordie im
pensum. Ex quo pt; q quilibet
est noster proxim9 qui hic vi
uit quia cuilibet pōt a nobis i
pendi misericordia vel nobis ipē
di Secūdo q anime i purgato
rio sunt nostri proximi q a no
bis recipe possunt miam suffra
gior. Tercio q ec āgeli in celo
q nobis misericordie opera im
pendere possunt. Quarto omēs
anime beate eadē racione. Quin
to xps eadem rōne xpus inquā
fm q homo. sz nec demōes nec
anime dānate sūt pximi nri q
nec nobis opa misericordie nec

noſip̄is impendim⁹. vnde om
ne btificabile eſt noſter proxi
m⁹ ut cōmūiter dicūt doctores
c in. iij. di. xvij. ¶ Tercīo nōnō
ſm thō. li. de perfectiōe ſpūalis
vite vbi ſup̄ Et. 2. 2. q. xliiij. de⁹
non p̄cipit ut p̄ximū toto cor
de diligam⁹ q2 non ē vl'e nr̄m
bonū ſʒ pticulare bonū. nec pre
cipit ut diligam⁹ proximū eq̄
liter ſibi. vel eque fortiter ⁊ eq̄
inteſo affectu q2 ordinate quo
ad itenſiōe3 diligere proximū
debem⁹ ſcʒ aug⁹. ut poſtea di
cetur vic3 ut p̄mo aīam nr̄am.
ſcd'o aīa3 proximi. tercio cor
pus noſtrū diligam⁹. Sed de
bem⁹ p̄ximū noſtrū diligere ſi
cut nos. hijs ſuppoſitis dicit
thō. li. quo pri⁹ ⁊. c. q2 pfectio
dilectōis proximi que neceſſa
ria eſt ad ſalutē quatuor debz
habere ſcʒ quatuor in p̄cedē
ti capitulo tacta in ſecūda pte
de diligendo ſe. vñ multū eadē
quatuor hic rememorāda ſūt
nā de dilectione p̄ximi que ca
dit ſb̄ cōſilio in ſequēti capitu
lo determinabitur. Primo igr̄
oportʒ q2 delectacō proximi ſit
vera ut dictū eſt Quicūqʒ autē
aliquid aſſumit in ſuū vſū nō
vere amat illō ſʒ magis ſeip̄m
ut in primo mēbro de dilectiōe
ſui dictū fuit. Sʒ ſicut aliquas
res aſſumimus in noſtrū vſum
ita etiā ⁊ hoies ip̄os. Ex quo ſe

q̄tur q2 ſi p̄ximos eo tm̄modo
diligimus inq̄tum in nr̄m vſū
venire poſſunt. manifeſtū eſt q2
eos nō vere diligim⁹ nec ſicut
noſip̄os. Et quidē appar3 hoc
in amicitia vtilis ⁊ delectabilis
Qui enī amat aliquē q2 eſt ad
ſuā vtilitatem ⁊ delectacōnem
ſeip̄m amare cōuincitur cui ex
altero bonū delectabile vel vti
le querit nō illiū ex quo querit.
Tales enī tā falſe amāt proxi
mos ſicut tu falſe dicis amare
piſces galliatos quos tuo ſto
macho vis. non aūt eis bonum
vis ſed tibi. Racō aūt quare di
lectionē proximi oportet eſſe
verā non fictā eſt q2 caritas ut
deſcribit ap̄lus eſt q̄ procedit
de bono corde ⁊ ɔſciā pura ⁊ fide
nō ficta. Et. i. cor. xiij. Caritas
non querit que ſua ſūt hui⁹ rei
etiā ſeip̄m exēplū dat apoſtol⁹
.i. cor. x. dicēs Non querēs qđ
mihi vtile ē ſʒ quod multis ut
ſalui fiant ¶ Secūdo ad deter d
minatū modū diligēdi proxi
mū ſic ſe hʒ ut ſit iuſta ⁊ recta
oportʒ igitur ut eo ordine q̄s
bona proximis optet quo ſibi
quiliqʒ ſupra tacta debet optarē
precipue quidē bona ſpūalia
deinde bō corpis demū q̄ i exte
riorib3 reb3 cōſiſtūt. vñ tā tibi
q̄ꝑ p̄ximo btitudinē ⁊ virtutes
oracō deſiderare debes ſine ordi
nē abſolute dicēdo O deus illa

mihi confer. racō eſt quia talia
bona nulli obeſſe poſſunt orādo
aūt pro ſciētia pro bōis corpis
et exterioribꝫ condicōnaliter im
plicite peti debent puta ſi ꝓſunt
ad btitudinē. Racō eſt qꝛ talia
multis obſūt multis etiā ꝓſūt
Sꝫ cui proſint nouit deus cui
cōmittitur p ↄdicōez hūc etiā
modū ſocrtes orāe docuit ut hē
tur in vitas philoſophorū Jdo
auguſt. de doctrina xpiana dic.
non eque diligatur qd minus
e vel āplius diligendū eſt ¶ Ter
cio ex pdicto mō precipitur ut
ſit ſcā proximi dilcō pro quo
nōnd qꝫ in dilcōe proximoꝝ ſem
per ↄtingit plures conueire vel
adiuuari. Quid enī ↄuemiūt in
aliqua naturali vniōe ſm gña
cionē materialē puta qꝛ ex eiſ
dem pntibus oriūtur. Alij vero
ↄuemiunt ↄueniētia qdam ciui
li puta qꝛ ſunt eiuſdē ciuitatis
municipes ſb eodem pncipe et eiſ
de legibꝰ gubnātur Alij ſm ali
qd officiū vel negociū aliq cō
uenientia vniūtur. Hic q ſunt
ſocij in negociādo vel militādo
vel fabricādo. Et hmōi proxi
moꝝ dilcōes honeſte, quidē et
recte poſſunt eſſe. Sꝫ nō ex hoc
ſancte dicūtur ſꝫ ſolum ex hoc
qꝫ dilectio proximi ordinatur
in deū. Sicut enī homines quī
ſunt vniꝰ ciuitatis ↄſortes in hoc
conueniūt. qꝫ vni ſubdūtur pn
cipi cuiꝰ legibꝫ gubnātur. Ita
ōnes hōies inq̄ntū naturalit in
btitudinē tēdūt habēt quādā
gñalem cōuenientiā in ordine
ad deū ſic ad ſumū omniū pncī
pem et btitudinis fontē et toci
us iuſticie legiſlatorē cuiꝰ bn
ficio et gubnacōe vniūtur. Bo
nū aūt cōmune ſm rectā rōem
eſt bono ꝓprio pferendū ut do
cet natura de vacui puentiōe et
membrorū cordis vel in capitis
defenſione. Et ciues in ciuitatis
et communitatis ꝓpugnacōe er
go in ſuijpſiꝰ et pxi dilectōe cū
ſint pticulaia bō dilectio ſacta
efficitur qn in deū vniuſale no
ſtrum bonū ordinatur vn. i. Jo
hā. iiij. hoc mādatum hēmus a
deo ut qui deū diligit diligat et
fratrē ſuū ¶ Qrto ex mō dilcō f
nis inſtruimur ut pxi dilcō ſit
efficax et opoſa ut ſic vnuſquiſ
qꝫ non ſolū ſibi optat bō aie et
corpis ſꝫ etiā effcualit ad habē
dum laborāe dꝫ. Sicut etiā ad
bonū nō ſufficit bonum hre af
fectū ſꝫ etiā effectū habē oportꝫ
ſm illud. i. Joh. iij. Non dilga
mus verbo neqꝫ lingua ſꝫ ope et
veritate Omia illa tradit thō.
ſētentialiter li. de pfectione ſpi
ritualis vite. ¶ Ex pmiſſis ſeq g
tur ptim regula ingralis. quā
do quis peccat mōrliter contra
dilectionē proximi que eſt qn
aliquid committitur nōbiliter

contra dilectõez ꝓximi tunc ē
mōꝛle pcc̄m· qñ non tunc ē ve
niale· Si͂n aūt aliquid ſit cōtra
dilectiōem ꝓximi pōt attēdi pe
nes iſta pcepta legis nature.
Qđ tibi non vis fieri alteri ne
feceris· ⁊ ponitur thob.iiij.· Et
quod vis tibi rõnabiliter fieri
⁊ ex debito alteri hoc idem faci
as· ⁊ ponitur math·vi· Et pōt
etiā attendi penes ſcādalū acti
uū qđ ego infero ꝓximo meo
malo exēplo· Pȝ in qn̄to opoꝛ
teat aliquid eſſe contra dilecti
onem proximi vel qn̄tum ſit il
lud ſcādalū ad hoc q ſit moꝛ
le nō eſt determinatū pciſe· qꝛ
in modico facere con̄ proximū
non ē mōꝛle aut in paruo eum
ſcādaliſare. vñ attēdat quili
bet penes ſeipm̄ qđ ſibi vellet
vel non vellȝ fieri· Et p qđ factū
buaretur inter ſe ⁊ proximum
amicicia vel nō ſcđm hoc iudi
cet aliquid moꝛtale vel veniale
b ¶ Secūdo pȝ ex pmiſſis q ꝗ
libet volēs proximū ſuū peccarē
moꝛtaliter· aut cui placeat de
liberāte pcc̄m mōꝛle alteri⁹· ille
in hoc peccat moꝛl̄iter. qꝛ quic
ꝗd deliberāte fit cōtra caritatē
illud ē moꝛl̄e· ſed velle ꝓximū
moꝛtaliter peccare. aut gaudē
deliberate de pccō moꝛtali cōtr̄
riatur caritati dei ⁊ proximi· dī
in quē deret proximū ſancte di
ligere. proximi cui vult tn̄tum

malū· Tercio ſeq̄tur a foꝛtiori
q ille peccat mōꝛliter ꝗ ꝓximū
ad mōꝛliter peccādū ex deliberā
cōne inducit aut inducere niti
tur· ut cōſilio· iuſſione· auxilio
inducere nitēs ad foꝛnicandū
pdādum ⁊ ad ſilia. pȝ qꝛ vult
malū moꝛtale ꝓximo quē ſic
odit nō diligit quē tn̄ efficaci
ter ſic deberȝ diligere ut ab eo
malum auerteret ⁊ bonū ſuaderȝ
¶ Quo ad .ij. pncipale nōndū i
q plura ſunt motiua ꝓximū di
ligendi elicita ex dcīs btī am
broſ· li. de offic· ⁊ btī anſel· li· de
ſilitudinib⁹· Primū ē dīna iuſ
ſio cui diligētiſſime eſt obediē
dum ut patuit i pmo nōbili ⁊
pmo pcepto ſcđȝ illđ pſ. Tu
mādaſti mādata tua cuſtodi
nimis Secūdum eſt exēplum
brutoꝝ aīaliū ſe ſolo iſtinctu
nature i ſua ſpē amātiū mirabi
liter· plus aūt tenetur hō rōne
pditus· vnde eccī.xiij. Oīe aī
mal diligit ſibi ſimile Simile
patȝ in mere exiſtētibus ut aq̄
non contrariatur aque ſȝ con
coꝛdat· ignis igni· aer aeri· ⁊
terra terre alteī. Terciū ē cog
nacō ⁊ vnitas oꝛiginis· vnde
ſcđm aug⁹.li· de doctria xpia
na Non putād⁹ eſt proximuſ
ſolum qui cōſanguine⁹ ē adā
⁊ euam intēdamus ⁊ ſic oēs
fratres erim⁹· nec i aliqua ſpē
pfecta aīalium repitur q ab

vno principio pdierit ſic oēs
homines ab vno pmo homine
Tertium eſt fraternitas ſpualis
melior carnali · nā oēs xpiani
vnū patrē xpm ⁊ matrē vnā
btiſſimam virginē mariā ⁊ ec
cleſiā catholicam habemꝰ vn
math·xxiij· Patrē nolite vobis
vocare ſup terrā vnus eni pat
eſt veſter q in celis eſt· Quītū
exemplū eſt xpi q principium
mediū ⁊ finē de curſus ſue vite
p nob et inimicis poſuit· Vn
ioh·iij· Sic deus dilexit mund
ut vnigenitū ſuū daret ut omis
qui credit i ipm nō peat ſ3 ha
k beat vitā eternā· ¶ Sextū eſt
exēplū angeloꝝ q etiā peſſiōs
homines ex caritate cuſtodiunt
Vn math·xviij· videte ne cōte
natis vnū ex hijs puſill' Ange
li enim eoꝝ in celis ſemp vident
faciem patris mei q i celis eſt
Septimū eſt exemplū mēbro
rū huāni corpis ad ſuiend ſibi
inuicē· Nā ſi pes iſirmatur ma
nꝰ leuiter palpat caput ſe icli
nat alter pes ad medicum pedi
tat dorſū ſe curuat· videt oculꝰ
⁊ auis medici pcepta auſcultat
⁊ ſic de alijs· Cū aūt tota eccle
ſia vnum ſit corpꝰ ⁊ ſinguli al
teri alterius mēbra idem facere
deberemꝰ nec aliqd membrū
deſpitiēdū eſſet Vn rō·xii· mul
ti vnum corpꝰ ſumus ſinguli
autem alteriꝰ mēbra· Octauū

eſt ſimilitudo hoīs ad deū ad
cuius effigiem quilibꝫ ē in mē
te formatus ⁊ baptiſmo refor
matus· vn ſicut qdam pueros
plus diligūt qui ſūt ſimiliores
patri quē dilexerit· Sic ⁊ nos
ſi patrem deū diligeremꝰ mul
tū ſibi ſimilē quemlibet dilige
remꝰ· mens enim videlicꝫ meō
ria intellcūs et voluntas ſūt q
bus capaces ſumꝰ oēs iſiniti
boni et vniūſalis· Idcirco etiā
ut ſcotꝰ dicit ſup·iij·de caritate
Caritatis habitꝰ inclinat habē
tem ad velle haberi deum a ſe ⁊
etiam ad hoc inclinat ut deꝰ di
ligatur ⁊ capiat a proximo ſal
tem cuiꝰ amicitia ſit deo grata
Caritas enim non eſt habitus
puatū amorē in dilecto qrens
Sicut cupiditas vel zelus que
ſotium nō vult habere vel in ſe
retorquet omnia· Nonū eſt in
tuitus multiplicis boni ex dilcō
ne proximi ſequentis que vtili
tas debet eſſe occaſio nō cauſa
principalis ſaltē ſic etiam tibi
odor bonus ē occaſio comedēdi
nō cā ſ3 ſaitas corpis vel delcā
cō eiꝰ ē cā comedēdi· Ex dilcōe
et· pxi ſeqtur aicitia ſuffragiū
cōſolacō ⁊ vita ꝑpetua ¶ Quo l
ad tertiū pncipale nōnd q dī
lcō pxi q multiplr meri poſſeꝰ
hēu p qtuor falſas pxi dilcōes
ſophiſticatur ⁊ falſificat q i
vtilis ad vitā eternā efficitur

Prima ē carnalis q̄ ut pluimū
eſt inter pſonas diuſoꝝ ſexuū
ſcꝫ ſolū ꝓpter delectacōnes car
nales ⁊ ſp eſt mala niſi q̄tū in
ter cōiuges rōne mr̄imonij ex
cuſatur. hec dilectio nonnūq̄
a ſpū ſcō m apoſtoli verba inci
pit ⁊ ad carnalia degeneāt in
ſēſibilit. vnde ad deplxndēdū
talē falſitatis; amorē ſe ſb pal
lio boni abſcondētē. Sciēdū
q̄ deplēdi pōt ꝑ quedā idītia
Eſt aūt primū idītū carnalis
amois q̄ eo capti ad inuicē lo
quūtur pauca de ſpūalibꝫ ⁊ vir
tutibus ⁊ multa de tpalib⁹ ⁊
inutilib⁹ ⁊ ad talia verba vix
ſufficit tēp⁹ eis. hec ſentiens ca
ueat ne caute capiatur ne laq̄
us hūilit eū Per oppoſitū ſpū
alis dilectio proximi paſcitur
ſpūalib⁹. ⁊ paſcit ac ocioſa fu
git. Secūdū inditū carnalis
amois eſt q̄ inq̄eto corde cogi
tāt de ſe inuicē cū ſunt a ſe ab
ſētes. p̄mo quidē fit de bōis. ſe
cūdo de inutilibꝫ. demū de noxijſ
Sed ſpūalis amor q̄eſcit i dō
eū quē vere amat cōmendat
deo orōibꝫ quieto corde nec
cōpatitur nec congaudet dile
ctio niſi q̄tum racō dictat rcā
Tertiū inditiū eſt impaciētia
cō dilecti ut ſi quē diligit vn⁹
alter triſtatur vel timꝫ ſe min⁹
diligi. triſtatur ſi bona alieno
largiūtur. ſi familiaritas ei ar
ridet. Sꝫ caritas oēm hoīeꝫ di
ligit ⁊ odiligi letatur honeſte
⁊ de beneficō alteri impenſo cō
gaudet. Quartum inditiū car
nal' amoris ſūt munuſcula dul
ces lr̄e ſudaiola ⁊ hmōi tranſ
miſſa q̄ ſcōꝫ iero. x̄ amor nō hꝫ
nam talia cōſeruata dilectioēꝫ
nociuā nutriūt ⁊ inſpecta inſi
tiunt. Sꝫ ſpūalis amor hꝫ pu
ras ⁊ crebras orōnes exhorta
torias allocucōes ⁊ piaꝝ neceſ
ſitatum ſubuencōes. Quītum
inditiū ē inordiata diſſimula
cō vicōꝝ ad inuicē ꝑdicō maio
ris profect⁹ in caſu quo alteꝝ
ſōliter diſtare oporteret ⁊ de
fenſio alteri⁹ in aliq̄ vicō vel
exceſſu Sed caritas ſcōꝫ illud
apoc. iij. dic. cū xp̄o Ego quos
amo arguo ⁊ caſtigo. Quīde m
cūda dilectō ꝓpri ē cupiditatis
q̄ quis aliū diligit ꝓpter lucꝝ
ſolū. ſic ſerui diligūt dominos
q̄ volūt hr̄e lucrum ſcꝫ p̄tiū. ⁊
ſic econūſo domini ſuos. Sic
etiā diligim⁹ equos noſtros
vineas boues ⁊ ſimilia. Et illa
dilectio nō ē meritoria quādo ꝓ
cedit ex ſolo amore ſeu affectō
ne ꝓprij cōmodi. Tercia dile
ctio ē natuālis fūdata i ɔiūcti
one naturalis origīs ut cū vo
lum⁹ alicui bonū q̄ cognat⁹
vel cōſāguineus. ⁊ ſic pn̄tes li
beros ⁊ ɔgnati ɔſāguineos di
ligūt q̄ dilectio pōt eſſe bona

vel mala ſm diuſas circūſtāci
as· Sʒ nunq̄ eſt meritoria illa
naturalis dilectō quādo q̄s di
ligit aliū· ſolum ideo q̄ cogna
tus ei9 eſt· Sic etiam bruta di
ligūt fetus ſuos Vn̄ greg· in
ome· de apl'is· Iſte veraciter cari
tatē habet· q̄ ⁊ amicū diligit in
deum ⁊ inimicū ꝓpt' deū· nā ſūt
nōnulli qui diligunt ꝓxim oſ
ſcʒ ꝓpt' affectōeʒ carnis ⁊ cog
nacōnis q̄bus tn̄ in hac dilcōe
ſacra eloquia nō otr'dicūt Sʒ
aliud eſt qđ ſponte impendit'
natuē· Aliud qđ p̄ceptis do mi
nicis ex caritate detur obediētie
hij inimicꝫ et ꝓximū diligūt· ⁊
tn̄ iſta ſblimia dilcōnis p̄mia
nō aſſequūt' q̄ amorē ſuū nō
ſpuālit' ſʒ carnalit' ipēdūt· Si
q̄s tam̄ diligit ꝯgnatos nō ſo
lū ideo q̄ ꝯgnati ſunt· ſʒ ec̄· ꝓpt'
deū ⁊ ex caritate infuſa tunc fit
dilcō meritoria· gr̄a enim non de
ſtruit naturā ſed eam dirigit ⁊
ordinat· Qr̄ta dilcō ꝓximi eſt
ſocialis q̄ quis alteri vult bonū
ſolū ideo q̄ eſt ſotius ei9 vel a
mic9 ꝯciuis ꝯpatriota ⁊ fai
liaris ſibi q̄ poteſt eſſe bona vel
mala ſm circūſtantias· Et qñ
fit ſolum ꝓpt' ſocietatē tūc nō
eſt meritoria· vn̄ math· v· Si
diligitis illos qui vos diligūt
quā mercedē habebitis Dilcō ig'
iſta qr̄ta· pōt eē mala ut ī hijs
qui ſe iuuāt ad pc̄tm̄· bō ſʒ nō
meritoria in hijs q̄ ſine caritate in
bonis ſe iuuāt ⁊ meritoria ſi fit ꝓp
ter deum· ¶ Capitulū· iij·

De ordine aūt dilcōis
ꝗ̄ta ſūt videda. Prio de
numero ⁊ gradu diligē
dorū· Secūdo de ordie q̄ ꝓxis
effectiue per elemoſinam vel
aliter ſubueiendo fit· Tercō an
peccatores ſint diligēdi· ¶ Qn̄ b
tū ad p̄mi itellectū nōndo p̄mo
q̄ ꝓxi9 vl' q̄s met pōt itelligi
diligere tripliciter· Primo mō
ꝯplacēter ⁊ delectatiue id ē q̄ q̄ſ
delectetur ⁊ ꝯplacētiam habeat in
bono qđ aliq̄s poſſidet· Secun
do modo aliquid diligit' affe
ctatiue ſeu optatiue vel deſidera
tiue· Tercō modo effectiue· nā
dilectō eſt volicō boni ⁊ illa di
lcō dr̄ dilcō affectiua ſeu opta
tiua· Alij9 aūt dilcōnis ſūt plu
res effect9 ut elemoſina corpa
lis vel ſpuālis ⁊ opera bona alia
Et exhibicio taliū effectuū dici
tur dilcō effectiua· Secūdo re
memorādū q̄ bona nob' ⁊ pxi
mis deſiderāda ſunt triplitia· q̄
dā maxima ut btitudo· alia me
dia ut virtutes· Tercia infima
ut corpi deſuiēcia ⁊ q̄b9 male
vti poſſum9 ut ſciā· hōr· diuitie
⁊ filia· ¶ Tercō nō· q̄ cū cari c
tas iclinet ad diligēdū diūſa
bō meliora ⁊ optiā q̄ ordo ne
ceſſari9 ē ibi· vn̄ ſup illo canti·
p̄mo ordinauit ī me caritatem

Ambro·dicit Multoꝝ caitas
inordinata ē q̃ȝ p̄mū ē·ponūt
tertiū ⁊ quartū.peccat qui p̄
poſtere agit. nā ſcire quid fa
tias ⁊ neſcire ordinē faciendi
nō ē pfecte cognicōis. Ordinis
nāqȝ ignorātia ↄturbat meri
toꝝ form. Ordo igitur dilige
doꝝ ſcḋȝ mgr̄m in.iij·di.xxix·
prout elicitur ex aug⁹.li·de do
ctrina xp̄iana.ambro·vbi pri
us·⁊ iero·ſup ezech·ↄſiſtit in
·xij·gradibꝫ. Nā p̄mo oīm de⁹
diligēdus ē.p̄mo affectiue ſic
ſup oīa ut diligatur ꝓpt̄ ſe tm̄
⁊ alia oīa diligātur ꝓpter deū
relatiue in eū ordinādo ea ⁊ taȝ
firmo amore ei quis inhereat
q̄ hō poti⁹ vellet ſe ⁊ oēȝ crea
turā nō eſſe q̄ deū nō eſſe ⁊ q̄
hō propter nullā creaturā deli
berate ⁊ ſciēter faciat aliq̄d ↄtr̄
p̄ceptū dei ſibi dilecti i quo tn̄
debet caueri ut habes p̄cepto
·iij.c·viij·k· Secūdo diligat̄
ſup omnia cōplacenter ⁊ dele
ctatiue ſic q̄ nulli velit bonū ſi
cut deo Tercō effectiue diligē
dus eſt ſup omnia·maximi eni
effectus exterioris caitatis ſibi
exhibēdi ſunt puta honoꝛ ⁊ re
uerētia ſpēalis·ↄformitas volū
tatū·obediencia.laus·grārum
actō ⁊ ſilia ſcḋȝ illḋ pſ· Lauda
te eū ſcḋȝ multitudine magtu
dinis ei⁹. Ex quo pȝ q̄ bene ſi
bi timere habent q̄ hōi interdū

reuerētī⁹ ſuiūt q̄ deo·⁊ econū
ſo timere habēt p̄ſidentes.talē
honorē ſibi fieri pmittentes ut
dicit glō· heſter·xiij·quā ob
cauſā mardocheus venerari no
luit aman malū· Secūdo ḡ d
du quilibet tenetur ſeip̄m dili
gere q̄tum ad aīaȝ ſibi bonū
volēdo ꝑut expoſitum eſt pri
mo capitulo.pl⁹ affectīe ideſt
intenſioi affectu ſeu actu dile
ctiuo q̄ ꝓxīo·qꝛ tenetur intē
ſioi affectu ⁊ volicōne ſibiip̄i
velle bonū b̄titudīs ⁊ virtutū
⁊ actuū bonoꝝ q̄ cuicūqȝ alteri
hōi· Et tenetur ſe firmi⁹ dilige
re ad illa ita q̄ min⁹ poſſit au
ti a dilectōe ſui q̄ cuiuſcūqȝ al
teri⁹ poſt ſe. Ex quo pȝ q̄ nō
ſolum bon⁹ hō ex caitate·ymo
malus debet ſcḋm legem ſe pl⁹
diligere ⁊ intēſi⁹ amore opta
tiō q̄ ꝓximū·ſaltem ordinato
amore qui ſcȝ ē reſpectu p̄dcō
rū triplicīū bonoꝝ · non tamē
q̄ diu ē malus debet ſe pl⁹ ꝓxi
mo bono diligere ↄplacenter
⁊ delectatīe·qꝛ nō cōplacere ſȝ
triſtari debȝ de eo q̄ḋ nunc eſt
⁊ deſiderare q̄ fiat bonus. Et ſi
bi hoc q̄tū poti⁹ pōt ⁊ diligenti⁹
q̄ cuicūqȝ alteri ꝓcurare. Qui
libet etiā homo tenetur oēs ho
mines viatores diligere eq̄lit̄
⁊ ſic ſe ſeip̄m: r̄ferēdo eq̄litatem
ad p̄itatē boni q̄ḋ optat̄ qꝛ q̄
libet tenetur ꝓximo cuilibet

optare ⁊ velle eãdẽ btitudinez
ideſt equalẽ beatitudinẽ quã
ſibi optat ꝛ eand pfectionem
virtutũ ⁊ grãꝝ qꝛ hoc ẽ dilige
re pximũ tuũ ſic teipm id ẽ ad
idẽ bonũ ad qd teipm ut vult
Aug9. ſup illo gal. vi. Opem
bonũ ad oẽs. Et aplus dicit. i.
cori. vij. Volo oẽs hoies eẽ ſic
me id eſt ad tãtũ bonũ licz non
e tanto affcũ teneat. ¶ Terciõ g
du poſt ſeipm tenetur qs inter
oẽs maxime diligere intenſiue
pntes ſuos. Quia qᷓto res dili
gibilis eſt ipi diligenti magꝰ
cõiuncta Et qᷓto magis ⁊ pus
diligebatur ab ea ⁊ qᷓto pluã
⁊ maioã bñficia ſuſcepit ab ip
ſa: tãto plus ⁊ intẽſius dꝫ eam
diligere. Sꝫ pntes alicui9 ſunt
hmoi qꝛ pmo gdu cõiũcti di
lectõe puenientes natos ꝛ eis
eẽ poſt dm nutriẽ ꝛ diſciplinã
tradiderũt ergo ⁊c. Sꝫ di. qd
ſi pntes eſſent mali nõne tunc
ceteri min9 ꝓpinqui vl' eciã extrã
nei boni eſſent amore pntibꝫ p
ponẽdi Re. qꝛ ꝯplacẽter ⁊ delcã
tiue debem9 plus diligere meli
orẽ. qꝛ dẽmus pl9 complacere
in bono ſuo adepto ꝛ in maiori
bono pl9 qᷓ in minori bono. Sꝫ
homo ſicut amore optatiõ ⁊ de
ſideratiõ tenetur ſe pl9 diligere
intenſiue ec. ſi mal9 ſit Ita ec.
optatiue ꝛ deſideratiue debꝫ ho
mo plus diligẽ pntes malos

qᷓ alios viatores quoſcũqꝫ bo
nos qꝛ debet intenſiori actu eiꝰ
optare ⁊ deſiderare vitam etnã
⁊ ut boi fiãt qᷓ cuicũqꝫ alteri vi
atori etiam meliori Et debet eti
am hõ maxime ad hoc conari et
cooparí ſm exigentiam ſtatuꝰ
ſui ut boni fiãt ꝛ caritatem ac
quirant ⁊ in ea pmaneãt Alõ
autẽ debꝫ approbare eoꝝ ma
la facta quia hoc eſſꝫ eos odire
Quarto poſt pntes debet homo
maxime diligere itenſiue filioꝰ
⁊ filias. Quinto deinde fratres
⁊ ſorores. Sexto ꝯſequenter
plus ꝓpinquos qꝫ minus ꝓpi
quos Septio domeſticos pl9
qᷓ extraneos. Octauo extrane
os Et hoc ſuandũ eſt tam ſm
ordinem caritatis infuſe qᷓ ſm
ordinem rectum nature quem
caritas nõ aufert ſꝫ precipit et
regulat. Et notat Richardus i
tertio diſtictione. xxix. qꝫ intẽ
ſio dilcõnis attenditur ſm pro
pinquitatem ad deum que eſt
boitas ipius diligibilꝰ. poteſt
ergo dicit ipẽ. tanta eẽ boitas
extranei vel minus cõiuncti Et
tam parua bonitas ⁊ propinqᷓ
tas mihi magis cõiuncti. ut po
te quia non attinet mihi niſi i
tertio vel qrto gradu qꝫ ex ma
iori affcũ debeo diligere extrã
neum magis bonum qᷓ magis
coniũctum mihi ⁊ min9 bonũ
hoc etiam innuit Ambroſius

cū dic̄· q̄ domeſtici boni ſūt ec
malis filijs ꝑponēdi· Nono de
bem⁹ inimicos diligere ut bono
nature eoꝝ bonū velim⁹. Sʒ i
q̄ntum ſunt inimici id eſt iniuſte
nob̄ nocere cupiētes· nō dem⁹
f eos diligere· ¶ Racō ſecūdi qꝛ
tunc pccm amarem⁹. Racō p̄
mi eſt qꝛ etiā ſunt ꝓximi ſcdm
illud p̄ceptū math. v. Diligi
te inimicos vros bn̄facite hys
qui oderūt vos. Pro quo ſcdʒ
thō· nōndū q̄ hmōi dilectio
nature inimici poteſt dupliciť
cōſiderari· vno mō in generali
⁊ ſic diligere inimicū eſt de ne
ceſſitate ſalutis· ut cū q̄s in ge
nerali diligit ꝓximos ab illa
generalitate inimicū nō exclu
dat. alias peccarʒ mortaliter cōtrā
caritatē· Alio mō conſideratur
dilectio proximi in ſpāli ut ſcʒ
quis in ſpāli moueatur motu
dilectiōis actualis ad inimicū
ſuū· ita q̄ actualiter velit ⁊ op
tet ſibi bonū· illud nō eſt de ne
ceſſitate p̄cepti· Exēplū qn̄ co
gitas de ſorte inimico· nō opor
tet q̄ ſtatim optes ſibi bonum
actualiť· Rō eſt qꝛ p̄ceptū de
dilectōe inimici eſt affirmatiū
ideo nō obligat ꝓ ſemp· ſʒ pre
cepti ē ut nō odias eū· ⁊ ut nū
q̄ velis ⁊ optes ſibi mala intē
cōe nocēdi· qꝛ non odire ꝓxi
mū eſt p̄ceptū negatiū· ideo
obligat ſemp ⁊ ꝓ ſemp Eſt tn̄

ut dicit thō· de nc̄citate caritatis
ſcdʒ prepacōeʒ animi ut ſcʒ ho
mo habeat aīm paratū ad hoc
ut in ſingulari inimicū affectiue
diliget ſi nc̄citas occurret Sʒ
q̄ abſqʒ nc̄citatis articulo hō
hoc actu impleat pfectionis ē
⁊ adhuc maioris perfectionis
ſi amore elicito actu feratur di
lectiue in inimicū cū affectu vo
lendi ſibi bonū potiſſime qn̄ i
inimicus actu offendit ut xpō in
cruce accidit. de hac materia
plenius dicetur in p̄cepto qui
to de homicidio· Decimo vnde
cimo ⁊ vltīo diligere debemus
ex caritate corpa noſtra ⁊ ꝓxio
rū eis volendo bonū· Sūt aūt
corpori bona. cibus· potus· aer·
gaudiū· triſtitia· ſomnus· vigi
lia· abſtinētia· ⁊ tā proſpera
q̄ aduſa i q̄ntum talia debuiūt
ſpūi. in q̄ntum vero ſpūm i vir
tutib⁹ ipediūt. talia ⁊ ſimilia
non ſunt bona corpori ſʒ noci
ua qꝛ dānatur ꝑ talia eterna
liter vel ad illō diſponiť Item
quatuor dotes aīe ſunt optīa
corpori que ſine labore vie nō
acq̄rim⁹· ¶ Ex p̄miſſis oīb⁹ cō g
cluſiōeʒ illā nō doctoꝝ cōmui
ter q̄ q̄uis quilibʒ oēs alios
hoīes ex p̄cepto teneatur i ge
nere diligere ſic ſeipm̄ id eſt ad
equale bonū· non tn̄ oportʒ ip
ſū in quelibʒ ſpāliter ⁊ equali
ter affectū dilectiōis dirigere

Sed dubitatũr cũ multe alie
ſint cōdicōnes q̄b9 mēbra xpi
muicē cōiungũtur p̄ter tactaſ
ut relacō vxois ad maitũ Filij
ad prez ſpualē. ſubditi ad p̄la
tũ. diſcipuli ad mgr̄z. ⁊ dm̄ ad
ſuũ ⁊ ecōuerſo Cur de hijs nō
ſit mēcio p abro. Re. bōue. di.
ij. i tercō q̄ omēs r̄ducũtur ad
p̄ſatas ut p̄ma vxoris ad dilcō
nē ſui Secũda ad dilcōnē pa
tris carnalis dilcō pris ſpūa
lis ⁊ p̄lati ſimilit̄ vltīa duo ad
dilcōnem domeſticoꝝ. Secun
do dubitatur vtꝝ pater carna
lis plus ſit diligēd9 patre ſpi
tuali. Re. ibid Richar. in tercio
q̄ ſic Quia licet pater ſpūalis
mag̃ det nō tn̄ ita vere eſt cau
ſa bn̄ficij qd̄ ipēdit cũ nō det ſi
ho illd̄ beneficiũ n̄ miſteialiter
Pat̄ aũt carnalis debit filio eē
nature ſicut cauſa efficiēs ⁊ bn̄
ficiũ nutricōnis ⁊ doctrine. ho
noꝛ tamē magnus debetur pri
ſpūali ꝓpt̄ ſtatum beneficiũ ⁊
etiam ꝓpt̄ ſubſidiũ. Tercō du
bitatur ā coīugat9 pl9 tenea
tur diligere vxorem q̄ pntes
Re. ſm thō. q̄ vxoꝛ ɔiungitur
viro ut vna caro Mat. xix. Ert
duo in carne vna. Ideo intenſi9
diligitur vxoꝛ ſed maioꝛ reuerē
tia eſt pntibus exhibēda racio
ne principij. Vnde in q̄buſdā
magis deb3 vir aſſiſtē pntib3
q̄ vxori. Sed q̄tũ ad vniōnē
carnalis copule ⁊ cohabitatio
nis relictis omibus adherebit
vxori non ſimplicit̄ relictis oī
bus q̄ non hijs que ad pnteſ
ptinent quib9 etiam ſubueien
dũ eſt. Quarto dubitatur. an
creaturas irracionales licite di
ligere poſſim9 Re. thomas i ſũ
ma q̄ non tāq̄ ad ea ad que a
micitia habeatur ſ3 ſicut bona q̄
alij volumus in q̄tum ſc3 ex ca
ritate volumus eas conſeruari
ad honorem dei ⁊ vtilitatē hoī
nũ. Et ſic etiam de9 eas diligit
Et h̄ pōt. xij. gradus eē diligē
di Ex quo pat3 q̄ male faciũt q̄
canes aues equos veſteſ pecu
am ⁊ hm̄oi plu9 q̄ aiam vl' coꝛ
pus in ſe vel in alijs diligunt.
¶ Quo ad ſcd̄m p̄ncipale. cui h
magis ſit benefaciēdũ. Re. tho.
in quarto di. xv. dicēs Et dicit
philoſoph9. ix. ethico. Illud
facile non eſt determinare ꝓpter
multas diuſitates boni ⁊ neca
rij. tn̄ hoc eſt tenend̄ q̄ ſempeꝛ
magis reddēdum eſt debitũ q̄
beneficiũ impēdēdũ ut ipe dic.
ibidē n̄ ex parte altera aſſit ma
ioꝛ bonitas vel neceſſitas. ⁊ ido
parentibus ⁊ propinquis ⁊ be
nefactorib9 ⁊ eis a quib9 ſpi
tualia accipit hō magis deb3
elemoſinā facere ſi indigeāt ⁊
ceteris paribus melioribus ma
gis ⁊ magis indigentibus. Et
ſic ſm has tres condiciones

debet grad⁹ in elemoſinis ꝓſti tui ſcꝫ ſcōꝫ honeſtū. neceſſariū ⁊ debitū. Aſſigṅre aūt i ſingulis qn̄ vnū alteri eoꝝ ꝓferatur ē im poſſibile qꝛ ſingulares cōdicō nes q̄ attēdēde ſunt: īfinite ſūt ⁊ nō cadūt ſb arte. de hijs aūt vnctio docet ⁊ prudētū ꝯſiliū

i hec tho. ¶ Quo ad. iij. pn̄cipa le queritur cū oēs debeam⁹ di ligere. an etiā pccōres deamus diligere. ſꝫ. tho. 2. 2. q. xxiiij. Et mgr in. iij. di. xxix. In peccatori bus duo ſūt cōſideranda ſcꝫ na tura ⁊ culpa. Scd̄m naturam quā a deo habēt capaces ſunt btitudinis. ⁊ ideo ſcōꝫ naturā ſūt ex caritate diligēdi. ⁊ ſic de bem⁹ eos diligere. ſcꝫ optādo eis vitā eternā. pniaꝫ de pcc̄is. iuſtitiā. ⁊ alia bō ad vitaꝫ eter nā ꝓmouētia. Sꝫ culpa eoꝝ deo eſt contrāria ⁊ ei diſplicet ⁊ ē impeditiā eoꝝ ſalutis. Et ideo ſcd̄m illā ꝯſideracōem ſunt oēs pccōres odiēdi. ymo pater ⁊ mater ⁊ filij ⁊ ꝓpinq̄ ut docet luce. xiiij. ideo ps̄. Iniq̄s odio habui. vnde gre. in paſto. ex ponēs illud ps̄. pfecto odio oderā illos dicit Inimicos de pfecto odio odiſſe eſt ⁊ qꝺ facti ſunt a deo diligere. ⁊ qꝺ faciūt increpare. prauoꝝ mores pme re vite ꝓdeſſe. Et ſcd̄m aug⁹. i ſermone quodā Eſto filis me dico. medicus eni odit egritu dinē ⁊ ut liberꝫ egrotū febrē ꝑ ſeq̄tur. nolite amare vitia ami coꝝ vrōrum ſꝫ amatis amicos veſtros. ¶ Capitulū. iiij.

Porro nūc qr̄to viden dū eſt de dilectōe ꝓxi ut cadit ſb ꝯſilio de q̄ tractāda ſunt tria ſcd̄m tria ꝑ q̄ dilectio ꝓxi ad pfectioēꝫ ten dit. ¶ Primo de extēſione dile a ctionis fraterne. Secūdo de in tencōe eius. Tercō de efficatia ſeu effectu eius que oīa ponit ſanctus thō. li. de pfectione ſpi tualis vite. c. xiiij. xv. ⁊. xvi. Qn̄tū igitur ad pmū ſciēdū qꝺ in extēſione dilectionis proxi mi eſt triplex gradus. Sūt ei quidam q̄ aliquos homines diligūt vel propter beneficia impenſa. vel propter naturālis cognacōis vinculū. aut ciuilis amicitie Et iſte dilectōnis gra d⁹ terminis ciuilis amicitie coar tatur. vnde dn̄s dicit math. v. Si diligitis eos q̄ vos diligūt quā mercedē hebitis nonne ⁊ publicani hoc faciūt. Et ſi ſalu taueritis fratres vrōs tm̄ quid āplius facitis. nōne ⁊ ethnici hoc faciūt. Sūt alij qui dilectō nis affectū etiā ad extrāneos ex tēdūt dūtn̄ in eis nō inueniat aliq̄d qꝺ eis aduerſetur. Et h quidē dilectiōis grad⁹ quodā mō ſb nature limitib⁹ coartatur. Oīs eni homo naturaliter

ē oīs hoīs aīc⁹ qđ ōndītur q̄
aliū erratē ī via dirigit ⁊ a caſu
ſubleuat· Sȝ q̄ natuālit̄ ſeip
ſū magis q̄ aliū hominem dili
git: ex eadē racōe pcedit ut ali
quis diligatur· ⁊ ei⁹ cōtrariū
odio habeatur· Ideo ꝯſequēs ē
ut infra natuālis dilectiōis li
mites inimicoꝝ dilectio nō cō
b prehēdatur· ¶ Terti⁹ aūt di
lectiōis grad⁹ eſt ut dilcō pxi
mi etiā ad inimicos extēdatur
quē q̄dē dilectionis gradū dn̄s
docet Math· v· dicēs· Diligite
inimicos veſtros· bn̄facite hiſ
qui oderūt vos Et in hoc pfectio
nē dilectiōis demōſtrāt eē· vnde
ꝯcludit ſcribens· Eſtote ergo p
fecti ſic̄ ⁊ pr̄ veſter pfect⁹ eſt·
Quādo aūt inimici dilectio ſit
neceſſaria: non ꝯſulta ſolū in p̄
cedēti capitulo patuit· Nō au
tē dilectō inimici ſit ſūma· patȝ
q̄ in dilectionib⁹ alijs ad dili
gendū mouet aliquod aliud
bonū· puta vel beneficiū exhi
bitū· vel ꝯmuīo ſanguinis· vel
vnitas caritatis· aut aliq̄d hu
iuſmodi· Sȝ ad diligēdū ini
micos nihil mouere pōt n̄ ſolus
deus· diliguntur enim inq̄tū
ſūt dei· q̄ſi ad ei⁹ ymaginē fa
cti· ⁊ ipī⁹ capaces Et q̄ deum
oīb⁹ alijs bonis caritas pfert:
nō ꝯſiderat certū boni detrimē
tum qđ ab hoſtib⁹ patitur· ad
hoc q̄ eos odiat: ſȝ magis ꝯſi

derat diuinū bonū· ſi eos diligat·
vn̄ q̄to pfectius viget in homi
ne caritas dei: tāto facilius ani
m⁹ hoīs flectitur ut diligat ini
micū· hec de tho· ¶ Quo ad ſe c
cūdū ſciendū q̄ ſecūdo pfectio
dilectōis pximi ꝯſideratur ſcdm
intenſionē amoris· manifeſtū
eſt enī q̄ q̄to aliquid intenſi⁹
amatur tāto facili⁹ alia pṕter
ipm̄ cōtemnūtur· ex hijs ergo
q̄ hō pṕter dilectōnē pximi di
mittit vel ꝯtemnit: ꝯſiderari pōt
an ſit pfecta dilectō pximi· hu
iuſmodi dilectionis pximi tri
plex grad⁹ inuenitur Sūt enī
aliq̄ qui bōa exteriora cōtēnunt
pṕt dilcōnē pximoꝝ· dū ea vel
pticularit̄ pxis admiſtrāt· vel
tōlit̄ oīa neccītatib; erogāt pxi
morū· qđ vidȝ apl̄s tāgere cū
di· Si tradidero ī cibos paupū
oēs facultates meas Et Can·
viij· dȝ Si dederit hō oēȝ ſbam
dom⁹ ſue p dilectōe· q̄ſi nihil
deſpiciet eā vn̄ ⁊ dn̄s hoc ꝯpl̄e
dē vidȝ cū dicit math· xix· Si
vis pfcūs eē vade ⁊ vēde oīa q̄
hēs ⁊ da paupib⁹ ⁊ veni ſeq̄re
me vbi oīm bonoꝝ exteriorum
abdicacōeȝ ad duo videtur or
dinare· ſcȝ ad dilcōeȝ pximi· cū
dicit· da pauperibus· ⁊ ad dile
ctōeȝ dei cū dicit ſeq̄re me· Ad
idem etiā pertinet ſi quis dam
num in exterioribus rebus pati
non recuſet pṕter dilectionem

dei ⁊ p̄xi. vnde apoſtolꝰ com
mēdat quoſdam dicens hebꝛ.
.x. Rapinā bonoꝝ veſtroꝝ cū
gaudio ſuſcepiſtis Et pu̇.xij.
Qui negligit dānū ꝓpter am
cū iuſtus ē. Ab hoc ei dilectōiꝭ
ğdu deſtituūt qui de bōis q̄ hn̄t
p̄ximis ncc̄itate; habētibꝰ ſb̄
ueniē nō curāt. vnde .i. ioh̄. iij.
Qui habueit ſb̄ſtātiā mundi
huiꝰ ⁊ videit frē; ſuū ncc̄itatē
habētem ⁊ clauſerit viſceā ſua
ab eo: q̄uo caitas dei manet in
d eo. ¶ Secūdꝰ aūt gradus di
lectionis eſt ut aliq̄s coꝛpus
ſuū laboꝛib; exponat ꝓpt̄ p̄xi
moꝝ amoꝛe; cuiꝰ rei exēplum
aplus i ſe oſtēdit dicēs .ij. theſ
ſ; .iij. In laboꝛe ⁊ fatigacōe no
cte ⁊ die opantes ne quē vr̄m
grauaremꝰ Ad idem refertur
Si quis tribulacōes ⁊ pſecuci
ones propter p̄xioꝝ amoꝛe;
pati nō r̄cuſet. vnde ⁊ apoſto
lus .ij. coꝛin .i. Siue tribulam̄
p vr̄a exhoꝛtacōe ⁊ ſalute. Et
.ij. thi. .iij. dic̄. Laboꝛo vſq; ad
vincula q̄ſi male opans ſ; ver
bū dei nō ē allegatū. ideo oīa ſu
ſtineo propter elcōs ut ⁊ ipſi
ſalute; cōſequātur. ab hoc aūt
ğdu deſtituūt q̄ de delitijs nl̄ ob
mitterēt ā aliq̄d incōmodi ſu
ſtinerēt ꝓ alioꝝ amoꝛe Con̄
quos dr̄ amos. vi. Ve q̄ dor
mitis in lc̄is eburneis ⁊ laciui
tis in ſtratis vr̄is. q̄ comeditis

agnum de grege ⁊ vitulos de
medio armēti. q̄ canitis ad vo
ce; pſalterij ſic̄ dauid. putaue
rūt ſe habere vaſa cātici. biben
tes i phialis vinū. ⁊ optīo vn
gēto delibuti ⁊ nl̄ patiebātur
ſup cōtricōe ioſeph. Et ezech.
.xiij. dr̄ Nō aſcendiſtis ex adū
ſo neq; oppoſuiſtis vos muꝛ
ꝓ domo iſrl̄. ut ſtaretis i p̄lio
in diē domini. ¶ Tertius aūt ğ e
dus dilectōis ē ut aliq̄s aīam
ſuā pro fr̄ibus ſuis ponat. .i. io
h̄. iij. In hoc cognouimꝰ cari
tate; dei q̄m ille pro nob̄ aīam
ſuā poſuit ⁊ nos debēmꝰ pro fr̄i
b; aīās nr̄as ponere Vltr̄ huc
aūt gradū dilectionis intendi
nō pōt. vn̄ ioh̄. xv. Maioꝛem
hac dilectioē; nemo habet ut
animā ſuā ponat quis pro aī
cis ſuis. vnde in hoc pfectio fra
terne dilectionis conſtituituꝛ
Tamē animā ideſt vitā coꝛpa
lem non vitā anime que deus
eſt q̄ aufertur p pccm̄ moꝛtle:
ponere pro proximoꝝ ſalutē
cadit ſb̄ ncc̄itate p̄cepti in ar.
neceſſitatis puta ſi q̄s videret
aliquē ab infidelib; ſeduci de
ber; ſe moꝛtis picu̇lo exponere
vt eum a ſeductione liberaret.
Sed vt aliquis extra hos ca
ſus neceſſitatis pro ſalute alio
rum moꝛtis periculo ſe expo
nat pertinet ad perfectionem
iuſticie vel ɔſilij. Cuiꝰ exemplū

ab apoſtolo· accipe poſſumus
qui dicit· ij· Cori· xij· Ego autē
libentiſſime impendar ⁊ ſupim
pendar ipſe pro aīab9 veſtris
glō· perfecta caritas eſt ut qs
patus ſit ꝑ fratrib9 mori· ha
bet autem quādā ſimilitudinē
mortis condicio ſuitutis· que
mors ciuilis dicitur Ideo ad eā
dem pfectōnē dilectōis ptinē
videtur· qꝛ aliquis ſeipm̄ ſerui
tuti ſubiciat ꝓpt̄ proximi amo
rem ⁊ qꝛ ſe mortis piculo expo
nat· licet hoc pfecti9 videatur
eſſe qꝛ hoīes naturalit̄ magis
mortem refugiunt Omnia tho·
f ¶ Quo ad tertiū conſideratur
etiā fratne dilectionis pfectio
ex effectu Quāto enī maiora bō
proximis impendim9 tāto per
fectior dilcō eſſe videtur Sūt
aūt circ̄ hoc etiā tres grad9 con
ſiderādi· Sunt enī quidā qui
proxīs obſequūtur in corpali
bus bonis puta qui veſtiūt nu
dos paſcūt ſaēlicos ⁊ alia ope
ra miſericordie hmoī infirmis
miniſtrāt que ſibi dn̄s rputat
exhiberi· ut patet Math· xxv·
Secūdo ſūt aliq̄ q̄ bona ſpūa
lia largiūtur· que tam̄ non ex
cedunt condicionē hūanam·
Sicut qui docet ignorātē con
ſulit dubitanti ⁊ reuocat errā
tem de q̄ cōmēdatur Iob· iiij·
Ecce docuiſti plurimos ⁊ man9
laſſas roborasti vacillantes fir
mauērt ſermones tui ⁊ genua
tremētia ɔfortaſti· ¶ Tertio g
ſunt etiā alij qui dona ſpūalia
⁊ dona ſup̄ naturā ⁊ racōnem
excedentia proximis largiūtur
ſcilicet doctrinā diuinoꝝ manu
ductionē ad deū ⁊ ſpiritualium
ſacramētoꝝ cōmunicacōnē· de
hijs dōis facit mēcionē apoſto
lus gal· iij· di· Qui tribuit nob
ſpiritum ⁊ opatur virtutes in no
bis· Et ſecunda theſſ· ij· Cū ac
cepiſtis a nob̄ verbū auditus
dei accepiſtis illō nō ſic verbū
hoīm ſ; ſicut ē vere vbū dei· h9
modi igitur bonoꝝ collacō ad
ſingularem quandā pfectiōe;
pertinet fraterne dilectiōis qꝛ
per hec bona homo vltimo fini
coniungitur in quo ſumma ho
minis perfectio ɔſiſtit· pfectio
hec oſtenditur Iob· xxxvij· vbi
dicitur· Nunquid noſti ſcitas
nubium· magnas pfectas ſciē
tias· p nubes autē ſm btm̄ au
guſtinū· ſancti p̄dicatores itel
liguntur habēt ille nubes ſemi
tas ſbtiliſſimas ſcilic; p̄dicacō
nis vias ⁊ pfectas ſciētias dū
ſe ſuis meritis nihil eē ſciūt qꝛ
ea que proximis impendunt ſu
pra iſtos exiſtūt Additur aūt
ad hanc pfectōnē ſi huiuſmo
di ſpiritualia bona non vni tm̄
vel duobus ſ; toti multitudini
exhibentur· Quia ſm philoſo
phū bonū gētis pfecti9 eſt et

ſimius q̄ꝫ bonū vīt⁹ hec omnia
thō·

¶ Capitulū Quītū

Quartū p̄ceptū qd̄ p̄
mo loco ſb̄ p̄cepto di
lectionis pxi ꝯtinetur
a Exod·xx. ſic ponitur ¶ Hono
ra patrē tuū ⁊ matrē tuā ut ſis
longeuus ſup terrā Ubi nō n
dum primo q̄ꝫ p̄ter patrē nr̄m
quem quotidie inuocamus in
orone dn̄ica: adhuc triplices
ſunt patres quos honorare de
bem⁹· Primo carnales ſ. Se
cundo ſpūales p̄lati de quoꝝ
nūero fuit ap̄l'us dicēs·i·cori·
·v·Ego p euāgeliū genui vos
Tertio ptātes temporales ſeu
domini. vnde ſui naaman.iiij·
regū.v.ei dixerunt· Pater ſi rē
grādem dixiſſꝫ propheta certe
facere debueras· De p̄mis pnti
bus p̄mo tria ſunt nōnda Pri
mo quib⁹ modis filij pntes de
bent honorare· Secūdo quibꝫ
modis honorē debent eis exhi
bere. Tercō quotupliciter con̄
p̄ceptum hoc contigat peccaē
b ¶ Q̄ntum ad primū q̄ꝫ ſtricte
hoc mādatum ſit ſuandū docꝫ
p̄mo violātū dira maledictio
nā gen̄·ix·Cam deridēs pris
ſui vereda in ſemine ſuo male
dictus eſt gen̄·xlix· Rubē licet
eſſꝫ p̄mogenitus iacob cū bn̄
dicturus alijs iſti dixit·nō cre
ſcas q̄ꝛ aſcendiſti cubile pris
tui·Eſau venatoꝛ ⁊ parū in ta
bnaculis inhitans benedictō
nē p̄mogeiture perdidit quā
iacob mri obediēs inueit gen̄·
·xxv·⁊·xxvij· Secūdo idē ſua
det vite filioꝝ abbreuiacō·nā
deu·xxi. Si genueit hō filiū cō
tumacē ⁊ proteruū qui nō au
diat patris vel matris īperiū
apprehēdent eū ⁊ ducēt ad ſei
ores ciuitatis illius ⁊ ibi accu
ſabunt eū de comeſſacōibꝫ luxu
rijs ⁊ cōuiuijs ⁊ lapidabit eū
ōis populus ſnīa ē ibidē. Sic
duo filij heli correpti a prē nec
emendati forteſ vna die occiſi
ſunt in bello capta archa·i·re·
·iij· ¶ Tercō idē ſuadꝫ multiplex c
natoꝝ benedictio·nam hic in
p̄cepto illo ſpēaliter lōgitudo
viuēdi in p̄miū ꝓmittitur ſup
ple ſi filio valet ad ſaluteꝫ vel
ad cōmodū maius Si eni nō
ad hoc valeret diu viuere pla
ga eſſꝫ diu viuere nō p̄miū q̄ꝛ
diu in pcc̄is viuētes peius dā
nātur· Et p oppoſitum diu be
neviuere beneficiū dei magnū
eſt Sic ſem filius noe qui pa
treꝫ honorauerāt·qui ſem vidꝛ
fuiſſe ſcdꝫ mſtos melchiſedech
rex ſalem quē conſtat diutiſſiē
uixiſſe vicꝫ annis plus q̄ꝫ·6oo·
ex gen̄·xi. Quod etiā patꝫ in be
nedictionib⁹ ioſeph quē pat̄
omnib⁹ filijs predilexit eo q̄ꝛ
obediens fuerat in arduis ut
patuit i exitu ultīo ad paſcua

verſus fratres hic mḡr Joſeph
quātam materiā patientie ca
ſtitatis · quātā potētiā adeptuſ
fit ⁊ ſemē eiꝰ · patꝫ gen̄ · xxxvij ·
xxxix · xli · ⁊ xlij · multipliciter ·
d ¶ Q̄rto idē docet filioꝝ iudeo
rū erga pn̄tes pia honoꝝ ꝓui
ſio ā humiliacio · nā dauid ſaul
diu in pſecucōne manſurus in
eiuſdē pn̄cipio ſollicite mrēm
⁊ patrē cōmēdauit regi moab
i · Re · xxij · Rechabite cū liberis
ad iuſſum prīs eorū ionadap
in ꝑpetuū nō biberunt vinum
domū non edificauerūt ſemētē
non ſerebant · vineam nō plan
tauerūt ⁊ ſolum in tabnaculis
manſerūt niſi i neceſſitate guer
raꝝ · Jeremie · xxv · Jdo p̄ cūctiſ
iſrahelitis laudatur a deo · Hic
etiam pfcti ōis exemplar ihs
erat ſubditꝰ illis ſcilicꝫ pn̄tibꝰ
Et in mortis agonia de mr̄e ſol
licitus virginē v̄gini cōmēda
e uit Joh · xix · ¶ Quito idē docet
paganoꝝ multiplex erudicio ·
ut docꝫ valeiꝰ libro qn̄to p plu
ra exempla · Nam filia quedā
cuiꝰ mr̄ icarcerata ⁊ fame necā
da iudicis ōſēſu obtiuit vt ma
trē viſitaret p cuſtodes tn̄ p̄us
q̄ſita ne alimētū afferret q̄ filia
matrē diu lactās · tādē p cuſto
des exploāta ē mrēm alere Ro
cū iudex pcepiſſet vite matrem
filie donauit in pietatis munꝰ
⁊ locus cōſecratꝰ diis a popu

lo ut alij ſcribunt · Jtem ibidē
valeriꝰ dicit de Coraliano rō
no qui cū a romanis proſcrip
tus rex alioꝝ factus eſſꝫ Et rō
mis nullatenus nec precio nec
dotibꝰ recōciliari valeret · venie
te ad eū de roma matre ſtatim
a filio obtinuit romanis pacē
Jtem ibidē de filio creſi regis re
fert ꝙ cū filiꝰ eiꝰ mutus viderꝫ
ab alio quodā patrē debē occi
di nec ligua nec vibꝰ huc preꝫ
eē demōſtrare poſſꝫ · Jn pietatiſ
munus lingua eius ſoluta eſt ·
⁊ locutus eſt hunc patrem ⁊
alia clare eloquens in multoꝝ
ſtuporem · ¶ Sexto idē ſuadēt f
creatuē irracionales celi aues ·
Nā ut di · am · examerō · v · Ci
conie pie aues pn̄tes ſenes nu
datos · pluīs tegūt · fouēt alis
⁊ nutriunt alimētis Et ibid dici
tur · ꝙ admirāda ē cornicis cle
mentia · Nā cū pn̄tes p lōgeuā
ſenectutem plumaꝝ tegmie ⁊
alaꝝ t̄gimie nudati ōtigit · cor
nices iunioēs ꝓprijs pn̄is eos
fouent ⁊ collāo cibo paſcūt · qn̄
etiā pn̄tes eoꝝ ſeneſcūt eos ful
tro alaꝝ ſuaꝝ ſbleuāt ⁊ ad vo
landū exercēt ut in p̄ſtinos vſꝰ
mēbr̄ diſſueta reuocēt ⁊ redu
cāt ut dic. Bartho · i de ꝓpetati
bꝫ reꝝ · ⁊ ſolū ut hyſtoiogphi
ponūt vultuēs pn̄tes fame pīē ſi
nūt ⁊ ut r̄fert wil · in de apibꝰ p
te ſcd̄a · apes iuioēs nō ſ ope tīn

ſed etiā in fetuq̄ȝ iuuāt mr̄es.
g ¶ Septimo illud docet in ſen
ſibiliū exēpla. vnde pe. rauen̄.
Tolle radiū a ſole ⁊ non lucet
riuū a fonte ⁊ deſiccat᷑. ramū
ab arbore ⁊ areſcet. mēbrum a
corpe ⁊ putreſcet. Sic ſepa fi
liū a deuocōne paterna ⁊ iam
nō eſt filius ſȝ collega iſtoꝝ de
q̄bus dr̄. vos a patre dyabolo
eſtis ⁊ opa patris veſtri vult᷑
h pficere. ¶ Quo ad .ij. pncipa
le nōndū ſcdȝ tho. 2. 2. q. Cxxij.
licȝ in hoc p̄cepto exprimatur
ſolum honoracō pntum in illa
tn̄ honoracōe intelligitur mā
dari ſuſtētacō eoꝝ ⁊ quicq̄d
aliud a ſuis liberis ipſis debi
tum eſt. Hic interp̄tatur xp̄s
math. xv. Et ſup illo ephe. vi.
Honora patrē tuum ⁊ matrē
tuam dicit glo. Iubemur parē
tes honorare id eſt obſequium
pietatis ⁊ reuerētiaȝ exhibere
ac neceſſaia miſtrare Cōſiſtit
aūt reuerentia exhibēda parē
bus ſcdm alex. de halis in tribȝ
Primo in affectu ut liberi parē
tes amēt. eis bona optēt ꝓ eis
orēt. ⁊ exinde timeāt eos ac re
uereātur ⁊ offenſaȝ eoꝝ caue
ant ꝓpter ptātē quā a deo in fi
lios habēt quoꝝ ſūt pncipia
p9 deū Secūdo ꝯſiſtit i ſigno
exteriori ⁊ reuerētia que fit aſ
ſurgendo. ſup̄ ſe locādo. verbū
porrigendo loquēdi ⁊ ſilibus

Tercio cōſiſtit in effectu ut eis
obediāt in oībus ſaltem q̄ per
tinēt ad vtilitateȝ ac ncitateȝ
rei familiaris ⁊ que ptinent ad
bonos mores q̄ ſaluti ſunt ne
ceſſaia ſcdȝ illō ephe. vi. Obe
dite filij pntibȝ veſtris in dn̄o
id eſt ſcdȝ iuſticiā ⁊ fidē dn̄i dei
Et coll. iij. Filij obedite pntib9
vr̄is in oībȝ id eſt ut ṗus expo
ſitum eſt. Quarto ꝯſiſtit in ſu
ſtentacōne eoꝝ fienda p tria
verbo p cōſolacōnes. facto per
miſteria corpalia vbi op9 eſt
⁊ dono tpali q̄ꝛ iuſtū enim eſt
qꝛ pntes pueros debiles nutri
ant. tā dignū eſt ut filij fortes
pntes debiles iuuent. ¶ Dubi i
tatur cir̄ hoc p̄mo vtꝝ homo
magis debeat diligere prēȝ q̄ꝛ
mrēm. Hāc queſtionē mouȝ ſe
neca li. declamacōnū vicȝ an
fili9 poti9 teneatur alere prēȝ
q̄ꝛ matreȝ Sub hoc caſu. Qui
dā pat᷑ a piratis captus ad fili
um mittit ꝓ auxilio habēdo ſȝ
mr̄e ceca domi manēs nec ha
bens aliud auxiliū q̄ꝛ filiū eū p̄
cipit manere. eo qꝛ vtrūqȝ iu
uare nō poſſȝ. quē ergo iuuabit
fili9. Seneca fortiter ābas p
tes roborat ſȝ nō ſoluit. legiſte
tn̄ rn̄dēt inſtitu. de patria po
teſtate in glō. qꝛ citi9 hēat pa
trē alere qꝛ ex legis p̄ſūpcōne
ut omīūt pl9 fili9 ſperat hrē a
patre. Et tho. 2. 2. q. xxvi. ar. x.

dicit ꝙ magis tenetur dilige
re prēm Quia dicit btūs Jero.
ſup Ezech. ꝙ poſt deū oim pa
trē diligēdꝰ ē pr̄. ⁊ poſtea ad
k dit de matre. ¶ Ubi nōnō ꝙ
ĩ iſtis ꝺpacōib; ut q̄dā dicunt
quos tho. non reprobat. hoc
qđ hic dicitur intelligenđ eſt
p ſe ut vic; itelligatur eē q̄ſtio
de patre inq̄ tū paṫ eſt. An ſit
plus diligendꝰ matre inq̄ tū
maṫ eſt. pōt eni ſubdit tho. in
oibꝰ hmōi tāta eſſe diſtantia
virtutis ⁊ malicie ut amicitia
ſoluatur vel minuatur ut dicit
phs. viij. ethi. Et ideo ambro.
dic. ꝙ boni domeſtici ſūt maliſ
filijs ꝓponēdi. Sꝫ p ſe loquēdo
paṫ magis diligendꝰ ē q̄ mr̄
Amātur ei pr̄ ⁊ mr̄ ut pn̄cipia
q̄dā natualis origis. paṫ aūt
hꝫ excellēcōrē pn̄cipij racōem
q̄ maṫ qꝛ paṫ eſt pn̄cipiū per
modū agentis. mater aūt per
modꝰ patiētis ⁊ mateie. Et ideo
paṫ p ſe loquēdo ē magis dili
gēdꝰ. Tn̄ hec ſpēs amicitie de q̄
nūc loquimꝰ ē aicitia q̄ debet
patri ⁊ matri ſm gn̄acōis ra
cōem Eſt ei alia ſpēs amicitie q̄
diligimꝰ amātē Alia q̄ gn̄antē
Prima ſpē poſſumꝰ plus diligē
vnū. Secūda ſpē aliū. Nā ma
tres naturaliṫ plꝰ diligūt fili
os q̄ patres ꝓpṫ tres racōnes.
Prio qꝛ plꝰ laborāt i eoꝝ gn̄a
cōe vn̄ ponūt ibi magis de ſuo

Secūdo qꝛ magis ſciūt ꝙ ſīt
ſui filij q̄ patres Tercō qꝛ ſta
ti natos ſecū tenēt ⁊ nutriunt.
nō aūt pr̄es ſic ⁊ ꝯſāguineos
cū q̄bꝰ magis nutriti ſumꝰ vel
ꝯūſati āplius diligimꝰ. qꝛ ami
citie naturali adiūgitur amici
tia ſocialis. Et hoc totū redit
ad hoc ꝙ plꝰ poīt maṫ de ſuo i
filio q̄ paṫ. Sꝫ plus de eo qđ
filius eſt ponitur a patre q̄ a
matre. qꝛ pater dat virtutem
formatiuā. q̄ eſt diſpoſicō ad
nobiliſſiāꝫ aīe rōlis formā. ma
ter vero materiā. ⁊ ideo natuā
liter hō plꝰ patrē diligit. ⁊ ꝯſā
guineos ex pte pris hec de tho.
¶ Dubitatur ſecūdo An filij ⁊ l
filie in reuocacōe votoꝝ a pn̄ti
bꝰ attēptatis deant obediē ſꝫ.
ſm tho. 2. 2. q. lxxxviij. ꝙ filij ⁊
filie ſb pn̄tum vel tutoꝝ degē
tes tutela ſunt in ſtatu triplici
Quidā qui nōdū hn̄t vſū rati
onis. ⁊ tales q̄tūcūqꝫ āno ſi
non poſſunt aliquid vouē. qꝛ
non poſſunt deliberare. Alij aūt
ſunt qui añ annos pubertatiſ
id eſt maſculi añ decimūquātū
annum femelle añ duodecimū
attigerunt vſum racōis. Et ta
les pn̄t q̄tum in ipſis eſt vouc
re ſine pcōō. ſꝫ votū eoꝝ pōt ir
ritari per pn̄tes. quoꝝ cure re
manent adhuc ſbiecti. que re
uocacō eciā ſine pcōſiei pōt a
pn̄tibꝫ vel tutoibꝫ. Nō q̄re nati

vouentes non peccāt qꝛ implici
te ſubintelligitur ſi pn̄tes con
ſenſerint. Racō quare pn̄tes re
uocādo non peccāt qꝛ vtūtur
iure ſuo Quātūcūqꝫ tn̄ p̄fati fi
lij ante ānos pubtatis ſint do
li capaces nō poſſunt obligai
voto ſolemni religionis ꝓpter
ecc̄e ſtatutū qđ rſpicit id qđ
in pluribus accidit. Tercō ſūt
qui vouēt poſt annos pubta
tis ⁊ tales ſi ſūt libere ↄdicōis
q̄ꝛtum ad ea q̄ ſunt ſue ptātis
⁊ ſue pſone poſſunt ſe obligaē
voto religiōis vel ſimplici vel
ſolēni ſine volūtate pn̄tum. Et
eadem racō eſt de alijs votis ⁊
cōtrahere poſſunt nō ſunt aūt
ſue ptātis tales ſemp quo ad
diſpenſationem domeſticā. id
circo non poſſunt aliq̄d voue
re quod ſit ratum ſine cōſenſu
m patris. ¶ Dubitatur. iij. an fi
li⁹ teneatur obedire pn̄tibus
carnalibꝫ q̄ꝛtū ad oīa ſc. thō.
q̄dli. ij. q. v. ar. i. qꝛ non ſed in
quibuſdā. nā cū obedientia p̄
lato debeatur ad illa ſe exten
dit debitum obediētie ad q̄ ſe
extendit ius p̄lacōnis. habet
aūt pr̄ carnalis ius p̄lacōnis i
filiū. p̄mo quidē q̄ꝛtū ad dome
ſticā cōſuacōez. Hic eni ē pr̄
familias in domo. ſic rex i reg
no. vnde ſicuti ſbditi regis te
nentur obedire regi in hijs q̄
ptinent ad gubnacōez regim.

ita etiaꝫ filij ⁊ alij domeſtici te
nētur obedire prīfamilias in
hijs q̄ ptinēt ad diſpēſacionez
domus. Secūdo q̄ꝛtū ad moꝛ
diſciplinā. vnde apoſtol⁹ dic.
heb. xij. Patres quidem carnis
noſtre habuim⁹ eruditores
⁊ obtēperabim⁹ eis. Debet eni
pr̄ filio etiā diſciplinā ut phs
dicit In hijs ergo tenetur obe
dire filius patri carnali ⁊ non
in alijs. vnde illud coll. iij. Filij
obedite pn̄tibꝫ veſtris quo ad
omnia. intelligit̄ omnia ad q̄
ſe ius p̄lacōnis extēdit ideo ec
nō exhibet irreuerentiā pn̄tibꝫ
qui eis non obedit in hijs in q̄
bus eis obedire non tenetur.
¶ Quo ad. iij. principale patꝫ n
ex p̄miſſis qꝛ multipliciter nati
peccāt cōn̄ hoc p̄ceptum in pn
tes Primo qui parētes irridēt
pauperes aut debiles. terreat
hos maledictio cham gen̄. ix.
Secundo quidā pn̄tes duris
verbis contriſtāt cōn̄ apoſto
lū dicētem. i. thi. v. Seniorem
ne increpaueris ſed obſecra ut
patrem. iuniores ut frēs. anus
ut matres. iuuenculas ut ſoro
res in omni caſtitate. Tertio
alij parētibus maledicunt cōn̄
illud exod. xxi. Qui maledixe
rit patri ⁊ matri morte moria
tur. Et exod. xx. Qui maledixe
rit patri vel matri extīguetur
lumē ei⁹ in medijs tenebris ⁊

moriet̄ i pct̄is ſuis ac̄. Quar
to q̄ mortem parētū ſuoꝝ op
tant ex eoꝝ odio aut appetitu
honoris vel hereditatis. vn̄ ꝓu
biorū. ix. Qui affligit prem
cit ignominioſus ⁊ iſelix. Quī
to q̄ pn̄tib⁹ paupib⁹ vel idigē
tibus non miniſtrāt ꝑ poſſe cō
tr̄ illos Eccleſiaſtici terciō fili ſuſ
cipe ſenectā pris tui ⁊ ſi defice
rit ſenſus ei⁹ ꝑ ſapientiā vel im
patiētiā ſupp. veniā da illi Sex
to q̄ nō obediūt ſꝫ ꝓterue r̄cal
citrant in hijs viꝫ que ꝑtinent
ad patris imperiū q̄ iubētur la
pidari vbi ſupra. Septio q̄ ma
nus violētas in eos iniecerint
Cōtra quos exodi. xxi. Qui per
cuſſerit patrē vel matrē morte
moriatur. Octauo q̄ parētib⁹
defūctis per ſuffragia nō ſbueni
unt. contra quos ꝓu. xix. Qui
affligit prēꝫ eit ignominioſuſ
o ⁊ iſelix. ¶ Dubitatur p̄mo q̄re
huic p̄cepto additur ꝓmiſſio
p̄mij pl⁹ q̄ alteri mādato. R̄.
ſm Alex. de halis i ſuo terciō et
alios. prio ut ad ſuſtētacōem
pn̄tū allicerentur filij ex p̄mio
quēadmod pn̄tes alliciūtur ad
nutricōeꝫ filioꝝ ex natuā. Secū
do q2 ogruū ē ut vitā ꝓtelātes
in pn̄tib⁹ filij tales ec̄. recipiāt
lōgitudinē vite i ſeipis Terciō
q2 p̄cepta dātur de eis ad q̄ in
q̄b⁹ dā hō nō inclinatur à mo
dicū. Sed ad ſubueiend filijs

pn̄tes iclinātur inſtīū ⁊ econu
ſo modicū. Ideo necē fuit māda
ri ſic videm⁹ etiā q2 trūc⁹ ꝓui
det ramis nō rami trūco. Corp⁹
mēbris nō mēbr̄ oia corpi. ſol
radio non radi⁹ ſoli. fons riuo
non riuus fonti. ¶ Dubitatur p
ſecūdo vtrū aliq̄s p̄cepto pr̄is
poſſit cōpelli ad matrimoniū cō
trahend. Reſpon. tho. iiij. ſcrip.
diſtinctione. xxix. arti. vl. Cū
in matrimonio ſit quedam ſui
tus ꝑpetua: pater nō poteſt co
gere filiū ad matrimoniū per p̄
ceptū cū ſit libere cōdicōis ſꝫ
pōt eum iducere ex racōnabili
cā. Et tūc ſic ſe hꝫ fili⁹ ad cāꝫ il
lā ſicut ſe hꝫ fili⁹ ad p̄ceptū pr̄is
ut ſi rō illa cogat de ncc̄itate vl̄
de honeſtate et p̄ceptū ſimilit̄
cogat alias nō. hec tho. ¶ Du q
bitat̄ terciō. vtꝝ ivitis pn̄tib⁹
fili⁹ poſſit intrare religionē. R̄.
tho. q̄dli. ix. q. v. ar. i. diſtiguēd
ē q2 aut iſte q̄ hꝫ ꝓpoſitū intrā
di r̄ligioem videt ſe i ſeculo nō
poſſe viuē ſine pcc̄ō mortli vel
nō de facili. Si timꝫ ſibi de pi
culo pcc̄i mortlis cū magis te
neat̄ ſaluti aīe ſue ꝓuidē q̄ cor
pali ncc̄itati pn̄tū nō tenet̄ in
ſeculo remanē. Si aūt vidꝫ ſe
poſſe i ſcl̄o ɔuerſai abſqꝫ pcc̄ō
Adhuc diſtiguēdū eſt q2 aut
ſine eius obſequio pn̄tes nullo
modo viuē poſſunt et ſic tene
tur eis ſuire ⁊ alia opa pſcōis

p̄rmittere ⁊ peccarꝫ eos dimit
tēs. ſi vero ſine eiꝰ obſeq̄o pn̄t
pn̄tes aliq̄liter viuere nō aūt
honorifice non ꝓpt̄ hoc tenet̄
opera pfectiōis dimittere. De
cus aūt eſt in illo qui iā religi
onem intrauit q2 cū iā ſit mor
tuus mūdo ꝓpter pfeſſionē ſo
lutus eſt a lege q̄ in mūdanis
obſequijs pn̄tibus tenebatur
ſcd̓ꝫ doctrinā apl̄i rō. vij. In ill'
aūt ſpūalibꝰ puta orōnibꝰ ⁊
hmōieis tenetur ſuire Et hoc
qd̓ dictū eſt de introitu religi
onis pōt dici etiā de obſeruan
tia virginitatis ⁊ de alijs opa
r cōnibꝫ pfectiōis. hec tho. Du
bitatur. iiij. vtrꝫ ille cuiꝰ pater
non pōt ſuſtentari a filio n̄ con
hendo accipiat dotem vn̄ prēꝫ
nutrire poſſit: teneatur ↄtrahe
re ut patrē ſuſtentet. he. thō.
eodem ar. Caſus ꝓpoſitus nō
videtur de facili poſſibilis. vix
eni cōtingere pōt quī quis pn
tes ſuſtentare poſſit abſqꝫ mri
monij cōtractu ſaltēꝫ manibꝯ
opando ⁊ mēdicādo. Si tn̄ hoc
ↄtingeret eſſꝫ idē iuditiū de vir
ginitate ſeruāda in iſto articu
lo ⁊ de alijs pfectōis opacōibꝫ
ſicut eſt de introitu religionis
ut prius dictū eſt. hec thō.

Capitulū Sextum.

De honore ſecūdo patri
vicꝫ ſpūali exhibēdo vi
dēda ſūt tria. Primo vi

debitur q̄ ſtricte mādatū ſit
p̄latis ſpūalibꝫ obedire. Secū
do in quibꝰ ſint ⁊ q̄liter hono
randi. Tercīo quot mod̓ circa
eos hoc p̄ceptum non ſuetur
Q. Ʋ̄tū ad. i. nōndū q̄ pater a
ſpūalis eſt quicūqꝫ p̄latus re
gēs in ſpūalibꝫ aliquē quē do
ctrina euāgelica generauit vel
habꝫ nutrire p̄ſerti ſi eucariſtie
ſacramētum vel alia ſibi mini
ſtrt̄ ſpūalia. ut ſūt papa ep̄us
plebanꝰ ⁊ vices eoꝝ gerentes
cōfeſſores. p̄dicatores. abba
tiſſe. priorīſſe. vn̄ apoſtolus. i.
cori. v. Ego p euāgeliū genui
vos. de hijs itelligitur illd̓ mā
datū apoſtoli obedite ꝓpoſitis
veſtris ⁊ ſubiacete eis. ipi eni
puigilāt quaſi rōneꝫ p aiabꝰ
vr̄is reddituri ut cum gaudio
hoc faciāt nō gemētes. de hijs
xp̄s ait luc. x. Qui vos ſpernit
me ſpernit. Et ut non ſolū bōis
ſꝫ etiā malis obedire debeamus
docꝫ math. xxiij. xp̄s vbi ſic dr̄
Jheſus locutus ē ad turbas ⁊
ad diſcipulos ſuos dicēs. Su
p cathedrā moyſi ſedebūt ſcri
be ⁊ phariſei. Oīa ergo quecū
qꝫ dixerit vobis ſuate ⁊ facite
ſcd̓ꝫ vero opa eoꝝ nolite face
re. dicūt eni ⁊ nō faciūt. Et ad
id deſuit apte. Exēplū in vitas
patꝝ vbi dr̄ q̄ ad quendā ſo
litariū venit q̄dā p̄ſbit̄ cuiuſ
dam baſilice ut conſecraret ei

oblacōe; ad cōmūicand9 · q̄dā
aūt venit accuſās ſacerdotem
apud ſolitarium · venit ergo
p̄ſbiter q̄dā vice volens conſe
crare oblacōem id eſt celebra
re miſſam· Hʒ ſolitari9 pulſā
ti non aperuit ⁊ ſic ſacerdos
diſceſſit ⁊ vox ad ſolitariū Ec
ce tulerūt ſibi hoīes iudiciū me
um Et fact9 eſt velut in exceſſu
mētis ſolitari9 videbat q̄ʒ q̄i pu
teū aureū ſitulā aureā et funē
aureū aquāq̄ʒ valde bonā· hau
rire aūt vidit quendā leproſū
⁊ reſidentem i vas vidit igit̄
hoc ſolitari9 ⁊ cupiebat bibere
ſʒ noluit ꝓpt̄ leproſū q̄ hauſit
Et vox· Cur nō bibis? nam iſte
ſolū hauſit nihil inq̄natur Ex
pgefact9 ſolitari9 miſteriū in
tellexit ⁊ mittēs ꝓ ſac̄dote ſic̄
p̄us erat ſolitus ab eo oblacio
b nē ſuſpit· ¶ Sed queritur in q̄
bʒ layci teneātur ſuis p̄latis ec
cleſiaſticis obedirē· R̄ndet vl·li
bro·vi·ti·iiij·ca·xv· Layci non
tenēt̄ p̄latis eccleſiaſticis obe
dire niſi in hijs ad quorū obſ
uātiam ſe i baptiſmo obligaue
rūt ſcʒ ut teneant veram fidem
cū opib9 ⁊ abrenūtiāte ſatha
ne ⁊ omnib9 pompis ⁊ opibʒ
eius ⁊ p conſequens q̄tum ad
omne peccatū vitandū ⁊ ſpuā
le bonū pſequendū· In alijs au
tē actibus non ſubduntur eis
ñ q̄tū ad iſta ptinere ſeu redu
ci poſſunt· ¶ Quo ad ſecūdum c
p̄ncipale nōndū q̄ honor de
bit9 p̄latis eccleſiaſticis p mľ
ta eſt exhibēdus. p̄mo ut bonū
eis corde optem9 ⁊ nōnūq̄ p
eis orem9 ne ꝓpter peccata ſb
ditoꝝ prelato gratia verbi dei
ſbtrahatur· q̄ dicit gregori9
ſup Ezech· ome· xij· Aliq̄n ꝓpt̄
malos auditores hoīs tollitur
ſmo doctoribʒ· Aliq̄n vero ꝓpt̄
bonos auditores datur ſermo
doctoribʒ etiā malˀ· Beniuole
valdˀ ſe habuit dd erga letalē
īmicū ſaulē p̄us vnctū regē ⁊
iā a dō abiectū nō obſtāte q̄ i
rgē iā vnct9 eēt dauid· Quia
eni ſaul vnct9 dnī fuit manſue
tiſſime ſe ad eū habuit dauid
utʒ p̄mo R̄e· ca· mľtis· Quito pl9
ad ſacerdotes eccie ſeptēplicit̄
deo cōſecratos nos beniuole hr̄e
dem9 Itē aliq̄n ꝓpt̄ pccā populi
de9 pmittit regre yp ocrītā· Iob
xxxiiij· q̄ eit ſic̄ pp̄lus ſic ſac̄
dos· Et ſic hu9 ſic ⁊ dn̄s ei9 yſa
ie· xxiiij· Ergo ad hoc malū eui
tādū optand ſbditis eſt ne dū
paſtor p abrupta g̅dit̄ grex i
p̄cipitiū labatur ut greg· di·
¶ Secūdo ſbdiaſtudē dn̄t ut e
bō de p̄latis dictit ⁊ eos honēt
vľ de eoꝝ malis taceāt n̄ vbi
locū hʒ fr̄na correcō ⁊ mō licito
ſpat̄ emēda· rō q̄ illd ad quē
hʒ ſiei debet· ergo plus cūr̄ p̄
latum· nam de omi v̄bo ocioſo

redditurí ſunt⁹ racōem ut veri
tas ait q̄ꝛ toplus de malo ꝛ p̄
lato detrahēdo. alias nl ſequit̄
niſi infectō populi ꝛ pccm ꝓpri
e um. ¶ Tertio tenētur ſubditi
eis ad reuerētiā geſtuū ꝓpter
excellentiā ſtatus eoꝝ ꝛ digni
tatis ꝛ tales ſm magis ꝛ min⁹
vñ aplus. i. thi. v. Qui bn̄ pre
ſūt p̄ſbiteri duplici honoꝛe dig̃
habētur maxīe q̄ laborāt in ver
puta decimis ꝛ oblationibus
cōibꝫ honorandi ſūt p̄lati eccīaſti
ci ꝛ doctrīa Qrto donis ꝛ obuē
ac alijs eoꝝ viribꝫ qꝛ talia ſūt
eoꝝ ſtipēdia ad ſuſtentacōēꝫ
vite eoꝝ ordinata. Et illud ꝓ
bat aplus. i. corin. v. p⁹ p̄fata
verba imediate ſb̄dēs Scrip
tū ē non infrenabꝭ os bouis tri
turantis. dign⁹ ē eni operari⁹
mercede ſua. vñ ꝛ math. x. idē
dꝫ Dign⁹ ē operarius cibo ſuo
hoc eni dixit qn̄ miſit diſcipu
los ad p̄exiſtēdū populis ver
bo ꝛ ſermōibꝫ. Racō ē qꝛ in infi
nitū ſūt melioꝛā ſpūalia tpali
bꝫ. i. cori. ix. Si nos vobꝭ ſpūa
lia ſeminam⁹ nō magnū eſt ſi
nos carnalia vr̄a metam⁹ Qn
to debēt honorari in mādatis q̄
p̄cipiūt ut in vitādis excōmū
catis ſuandis feſtiuitatibus ꝛ
f hmōi. ¶ Quo ad. iij. pn̄cipale
nōndū q̄ꝛ tot modꝭ ꝛ plurimꝭ
pōt dehonorari p̄latus eccleſi
aſticus quot modis honorari

Primo inuidētes p̄latis quo ad
pſonā. Secūdo q̄ eis detrahūt
leuiter ꝛ multiplicit̄ infaman
do vel maledicūt cōn̄ illō apli
actu. xxiij. Pn̄cipē p̄pli tui non
maledices Terciō q̄ eos geſti
bꝫ dehoneſtāt ſine rōbili cā ut
cū eis ludētes illicite luxuriātes
Et ſicut cham verēda moꝝ pr̄
noꝝ ꝛ defectuoſoꝝ detegentes
cōn̄ illud exodi. xxij. Dijs non
detrahes ꝛ principē populi tui
nō maledices. Qrto qui eis de
bita in decīs oblacōibꝫ ꝛ alijs
ſbtrahūt ꝛ iuribꝫ eoꝝ cōn̄ illō
mal. iij. Dic dn̄s. inferte oēꝫ de
cimā in horreū meū ut ſit cib⁹
in domo mea. Et eccī. xiiij. Fili
ſi hēs bn̄fac tecū ꝛ deo dignas
oblacōes offer. Qnto q̄ p̄cep
ta p̄latoꝝ otemnūt i hijs in q̄
b⁹ obedire tenētur. ut in exco
muicacōibꝫ ſuādis p̄cipue ſcē
mris eccīe. Et qui diebꝫ dn̄icis
cōtēnūt audire miſſas ꝛ alijs
feſtiuitatib⁹ ꝛ intereſſe dīnis
ſm eccīe ordinacōēꝫ ꝛ p̄cepta
ꝛ ieiunia ab eis rite iuſſa tranſ
grediūtur. ¶ Capitulū. vij.

DE terciō prē vicꝫ p̄lato
ſeculari honorādo tria
ponētur. Prio q̄ꝛ ncēe
ꝛ rōbilit̄ ſint honorādi Secū
do i quibꝫ ſint honorandi Ter
cō quot modꝭ cōn̄ eoꝝ honoꝛē
fiat ꝛ cōtra hoc p̄ceptū. ¶ Qn̄ a
tum ad. i. notādum q̄ꝛ patres

ſeculariū perſonarū ſunt om
nes videlicȝ qui gubernare ha
bent aliquē vel aliquos de ſecu
laribȝ in foro eorūdē· Hic igi
tur paterfamilias ē pat̄ vxoris
filioꝝ· famuloꝝ ⁊ domū inhabitā
cium· Hic princeps vel ſignifer
ſeu capitaneꝰ pater ē ſubdito
rum ſibi. Hic magiſter ſuoꝝ
ſcolariū Et rex ſuoꝝ i regno· ⁊
cōſiliū cū magiſtro ciuiū oim
ciuiū· Subditos autē obedire
q̄ neceſſe ſit ſuis p̄latis ⁊ patribus
p̄fatis· p̄mo docet p̄mo impat
ſcriptura· Secūdo ſcōꝝ exēpla
Tercō phoꝝ documēta· Quarto
etiā irronaliū facta· ⁊ quīto nō
b ſentiētiū regimēta· ¶ Nā q̄ad
p̄mum xp̄s ait Reddite que ſūt
ceſaris ceſari Math· xxij· hic pe
trus· p̄ma pet̄ ij· dicit· Subie
cti eſtote omni humane creaturē
ꝓpter deū ſiue regi quaſi p̄cellē
ti ſiue ducibꝰ qui ab eo miſſis ad
vindictā maloꝝ laudē vero bo
noꝝ· Paulꝰ etiā di· rō· xiij· Qui
ptāti r̄ſiſtit dī ordiacōi r̄ſiſtit·
docēt· ij· illō ſcōꝝ exēpla nā xp̄s
tributū p ſe ⁊ petro ex piſcis
miſterio tribuit math· xvij· nec
pilatū p̄latū ſeu iudicē xp̄s ne
gauit cui ait nō hrēs i me ptā
tē vllā n̄ tibi datū fuiſſȝ deſup
Joh· xix· Pau· ad ceſarē appel
lauit ⁊ iudicēs inuocauit ifide
les ut pȝ Actu· xxv· mauricꝰ cū
ſuis ſocijs p idolat̄s dyocleciāo
⁊ maximiāo ipatoribȝ militarē
nō renuit vbi deo vero nō contra
riū impauit Ex q̄bȝ ec· patȝ q̄
tam malis q̄ bonis p̄latis obedi
endū eſt ut patȝ p p̄cedētia Et
p dauid q̄ veneratꝰ eſt ſaul nō
dum depoſitum publice p deū
vel ꝓph̄m· vn̄ p̄ma pet· ij· Ser
ui ſubditi eſtote i tīoē dn̄is ⁊
nō tm̄ bonis ⁊ modeſtis ſȝ etiā
diſcolis Patȝ tcio p phica docu
mēta nam ariſtoteles yconomi
coꝝ libꝝ p r̄gimine domꝰ· Et
libros politicoꝝ p regine ciui
tatū ⁊ regnoꝝ elegātiſſime cō
ſcripſit· Hic plura exēpla poit
valeriꝰ ⁊ ceteri· ¶ Docet idem c
q̄rto tā beſtialiū hoim q̄ irraci
onaliū vita· videꝰ ei p̄ cōes vni
obedire· Hic ⁊ latrones quia
ſine obia nulla pax pſeuerāt ſic
gallꝰ gallias regit grus grues
rex apū apes ⁊ caput mēbra in
corpe· ⁊ tīa exacte ſuis p̄latis
obediūt· Quīto idē patȝ etiā in
nō ſentiētibꝰ· In toto etiā vniū
ſo deꝰ ordiauit ignobiliora de
bere obedire nobilioribꝰ· ſic an
gelꝰ p̄eſt hoīs aīa corpi celeſtia
terreis ⁊ humidis luna ⁊ oī tre
cū ſuis vegetabilibȝ p̄eſt ſol·
¶ Quo ad· ij· pn̄cipale nōnō q̄ d
ſubditi ſeculares dn̄t i q̄nqȝ honorā
ſuos p̄latos· p̄io bō eis optā
do ⁊ ōm p eis orādo vn̄ ·i· thi·
i· Obſecro fieri orōes p̄mo p re
gibȝ ⁊ hijs q̄ i ſublimitate ſunt

Et baruch.i.Orate p̄ vita na
buchodonoſor.Racō ē q2 ꝓpter
peccā ꝓpli aliqñ ypocrita dat̄
populis.Et ſm greg̃.q2 p̄lati
aliqñ non corrigūt populū Jo
circo ipſi p̄lati īfatuātur ⁊ pec
cāt ⁊ ꝓpter hoc puniuntur.ij.re.vlti
mo vbi dr̄ de dauid qui pecca
uit ⁊ tñ popul9 punitus fuit.
orare ergo oportet p̄ prelatis
Secūdo honorādi ſūt verbo ut
bō̄ de eis ſbditi referāt.Rō q2
qñ illō nō fit ꝓpter hoc ei9 recalci
trat etiā in licitis ⁊ ſic turbat̄
r̄ſpublica.Et ſepe ea q̄ apparēt
malefacere vel obmittere p̄lati
ipi talia emēdare nō valēt vel
popul9 iudicās errat temerarie
iudicādo.ideo paul9 ait actu.
.xxiij.Scriptū ē p̄ncipē popu
li tui non maledices.Tercō de
bēt geſtib3 honorari ſeſſionib9
⁊ alijs licitis.i.pe.ij.Deū time
te regē honoificate.quicq̄d ei
ei fit deo fit a q̊ ois ptās.Qr̄to
ſunt p̄latis tributa danda exa
ctōes licite p̄ republica theolo
nea ⁊ ſteure.q2 ſine talib9 cō
muib3 ſbſidijs prudētes cōſili
arij offitiales ciuitatis ⁊ ſtipē
diarij ā milites ſua offitia ſil ⁊
laborādo p̄ victu facere nō pñt
ideo.i.cori.ix.Quis militat ſti
pēdijs ſuis vnq̄ Et roma.xiij.
Reddite oib3 debita.cui tribu
tū tributum.cui vectigal vecti
gal.Qnto obediēdū ē p̄latis i

hijs i q̄b9 ſūt aliq̄ eorū ſbiecti
eis ut milites capitaneo i reb3
bellicis:familia prīfamilias in
domeſticis Ciues ꝯſiliarijs i ci
uilib9.¶Ideo tho.2.2.q.Ciiij. e
q̄rit:an ſbditi teneātur p̄latis
in oib9 obedire.R.q2 nō ſ3 in
hijs vbi ſunt p̄lati ⁊ ſbditi eis
aſtricti.vn̄ p̄mo ſbditi nō te
nentur obedire ei q̄ vſurpaſſ3
dn̄ium ſibi n̄ ꝓpter ſcādalū vel
mai9 malū vitādū:obediēdo ta
mē i licitis non q̄s peccare Nec
ſecūdo ſbditi tenētur obedire
p̄latis vbi iperant vnū ⁊ alter
maior p̄latus ſub quo ē p̄mus
iubet aliud Eſt ei regula a bto
aug9.manās q2 duob3 p̄latis
cōtraria p̄cipiētib3 obtpandū ē
maiori.intellige in licitis Ter
tio nullus d3 obedire vbi p̄la
t9 iubet aliqd̄ qd̄ pcc̄ ēſſ3.q2
cū de9 hoc ꝓhibebat p̄ p̄cedē
tē regulā q̄ ē oim dn̄s:deo eſt
obediēdū Tñ ſcō3 ray.⁊ alios
plurios q̄ ſūt ſbditi non dico
aīci vel non ſbditi tales ſbditi
qñ dubitāt aliqd̄ eē illicitū vel
licitū debēt p̄lato obediē n̄ eſſ3
tale q̄d i quo nullo mō eſſ3 ex
cuſabilis ignorātia.puta cōtra
articulū fidei p̄cepta vel ꝓhibi
cōes vel generale ſtatutū ecclīe
Racō ē q2 dubia ſūt in meliorē
ptē3 interpretāda.¶Quarto f
ſbditus non tenetur obedire
dn̄o vel p̄lato ſi p̄cipiat ei in q̊

nō ſbditur ei puta ſi intromit
ter ſe de actibus anime interio
ribus. Unde ſeneca li. iij. de bn̄
ficijs Errat ſi quis eſtimat ſer
uitutē in totum hoīem deſcen
dere ps eius melior id eſt ania
excepta ē. Corpa obnoxia ſūt
⁊ aſſcripta dominis. mens q̄ dē
eſt ſui iuris Ideo dicit ꝯſequen
ter tho. In hijs que ptinent ad
interiorē motum volūtatis hō
non tenetur homi obedire. ſ; i
hijs q̄ per corp⁹ exterius ſunt
agenda nec in talibus oībus.
Quīto igitur in hijs etiam q̄ p
corp⁹ exteri⁹ ſunt agenda hō
nō tenetur hoi obediē i omnib;
talibus. q2 non i hijs q̄ ad na
turā corpis ptinent ſed ſoli deo
quia in iſta pte omēs homiēs
natura ſūt pares puta i hijs q̄
ptinent ad corpis ſuſtētacōe;
⁊ plis generacōnem. vn̄ nec te
nētur ſui dn̄is nec filij pntib⁹
obedire de matrīmōio cōtrahēdo
vel virginitate ſeruāda. aut ali
quo hmōi. Sed in hijs q̄ perti
nent ad diſpēſacōem actuū ⁊
rez humanaz tenetur ſbdit⁹
ſuo ſupiori obedire ſm racōem
ſupioritatis. Sicut miles duci
exercit⁹ in hijs que ptinēt ad bel
8 lū. hec de tho. ¶ Quītum ad ter
tiū pn̄cipale patz ex p̄miſſis q̄
multipliciť ſbditi fatiūt contra
hoc p̄ceptū de honorando pla
tos. Primo eis mala fauendo vel

ꝓceſſ ̄c orādo. cū tamē p om
nibus orādū ſit p orōnē domi
nicā. Secūdo qui eis detrahūt
vnde exodi. xxij. dn̄s non detra
hes glō. iudicib; Tercio qui ſi
ne timore ⁊ reuerētia ſūt ad eos
cōtra illud Rō. xiij. pn̄ceps dei
miniſter eſt tibi i bonū. Si au
tem male fecerit time. nō eni ſi
ne cauſa portat gladiū. ⁊ ptꝰ
pauca. Subditi eſtote non ſolū
ꝓpť irā ſ; etiā ꝓpter cōſcientiam
Ideo eni tributa p̄ſtatis. Qūto
q̄ eis debita ťbuta ſtipēdia ſeu
ras ſubtrahūt tales ꝓītō ſūt
peiōes q̄ ſuēs ꝓq̄to i pluēs q̄s
peccat quos p̄uat iſte q̄ ſubtra
hit p̄ſtantes etiā tributa talia
nō podūt ſ; tātō pl⁹ merentur.
q̄to rem cōem id ē d'ınā pl⁹ q̄
ꝓpriam curāt Ubi patz quoꝝ
dam modica caritas q̄ iuiti ſūt
ad talia. Quīto q̄ eis rebelliſāt
ymo pocius deo. vn̄ ea que ꝯtra
p̄latos ſiūt de⁹ ſibi fieri dicit ut
patet numeri. xiiij. vbi ꝓfus
d; murmuraſſe ꝯtra moyſen ⁊
aaron. Attamē de⁹ ait vſq; q̄
detrahit mihi omnis populus
iſte quouſq; nō cred; mihi et
ibidē. vſq; q̄ multitudo hec peſ
ſiā murmuāt ꝯtr̄ me. Hic. i. Re.
viij. Qn̄ ſamuelē iudicē ꝓplus
petiuit ut regem eis dar;. dn̄s
ait nō te abiecerūt ſ; me ne reg
nem ſuper eos. ¶ Sequitur
p̄ceptū quītū ſc; Nō occides